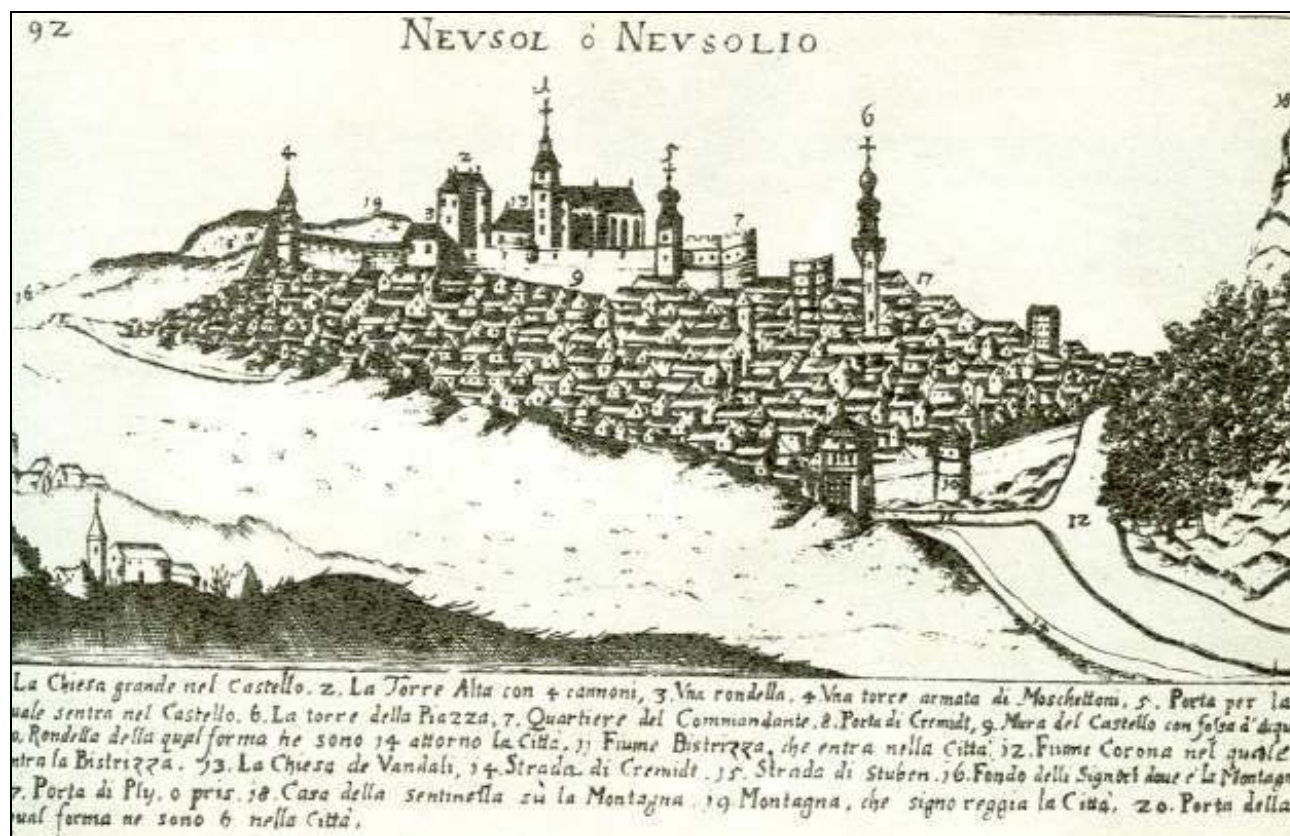

KRAJSKÝ PAMIATKOVÝ ÚRAD BANSKÁ BYSTRICA
LAZOVNÁ 8

**Zásady ochrany pamiatkového územia
PAMIATKOVÁ REZERVÁCIA
BANSKÁ BYSTRICA**

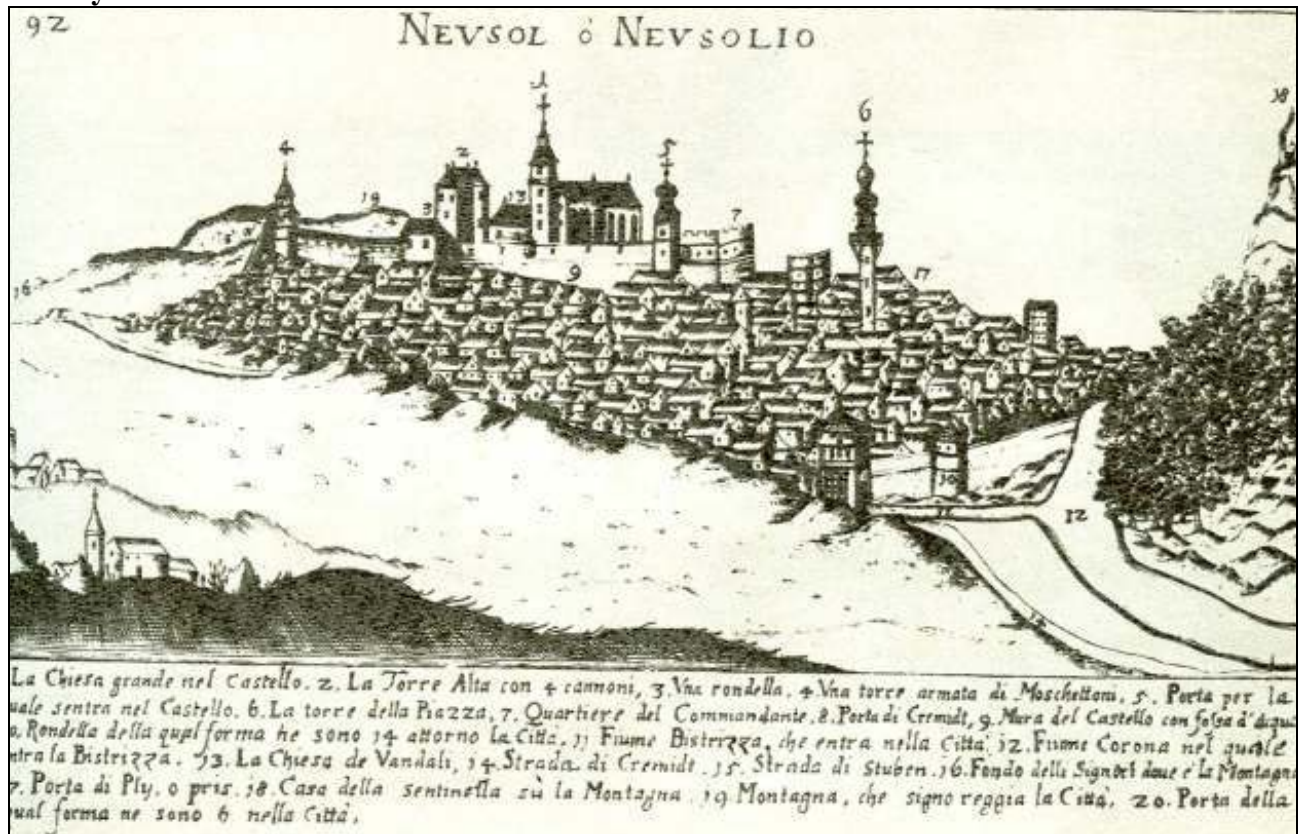
**AKTUALIZÁCIA
HISTORICKÉ MAPY, VEDUTY, HISTORICKÁ
FOTODOKUMENTÁCIA**

Riaditeľ:
Spracoval:

Ing. arch. Zuzana Klasová
Mgr. Ľubica Fillová

Veduty mesta

1.

Najstaršia zachovaná veduta Banskej Bystrice z roku 1676 od Giorgia Piorata. Zobrazuje Banskú Bystricu v pohľade od západu, v popredí s Dolnou bránou, v pozadí dominantným mestským hradom.

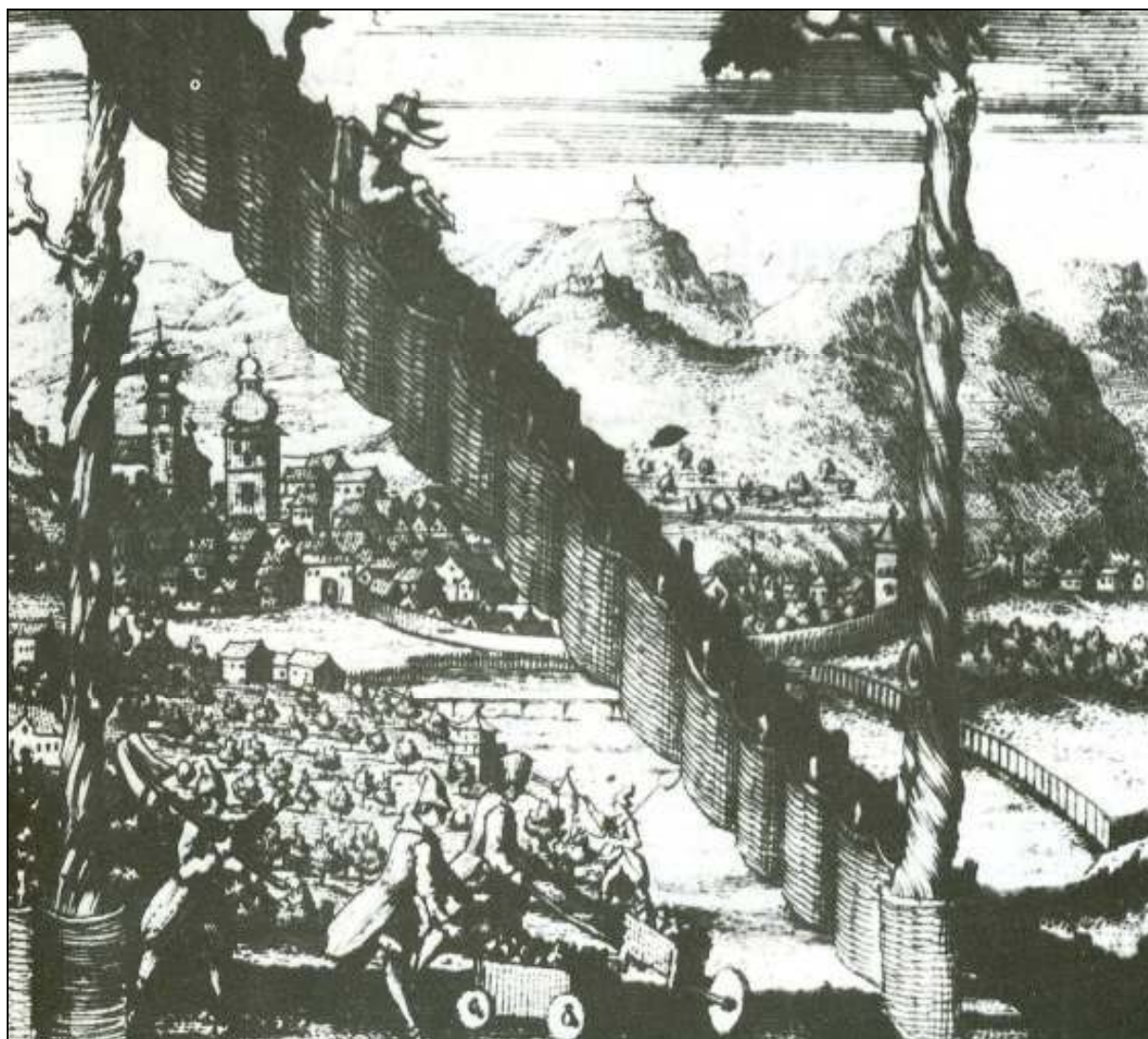

2.

Perokresba Banskej Bystrice so severnou časťou mesta s hradným areálom. Autor Ján Willenberger, okolo roku 1590.

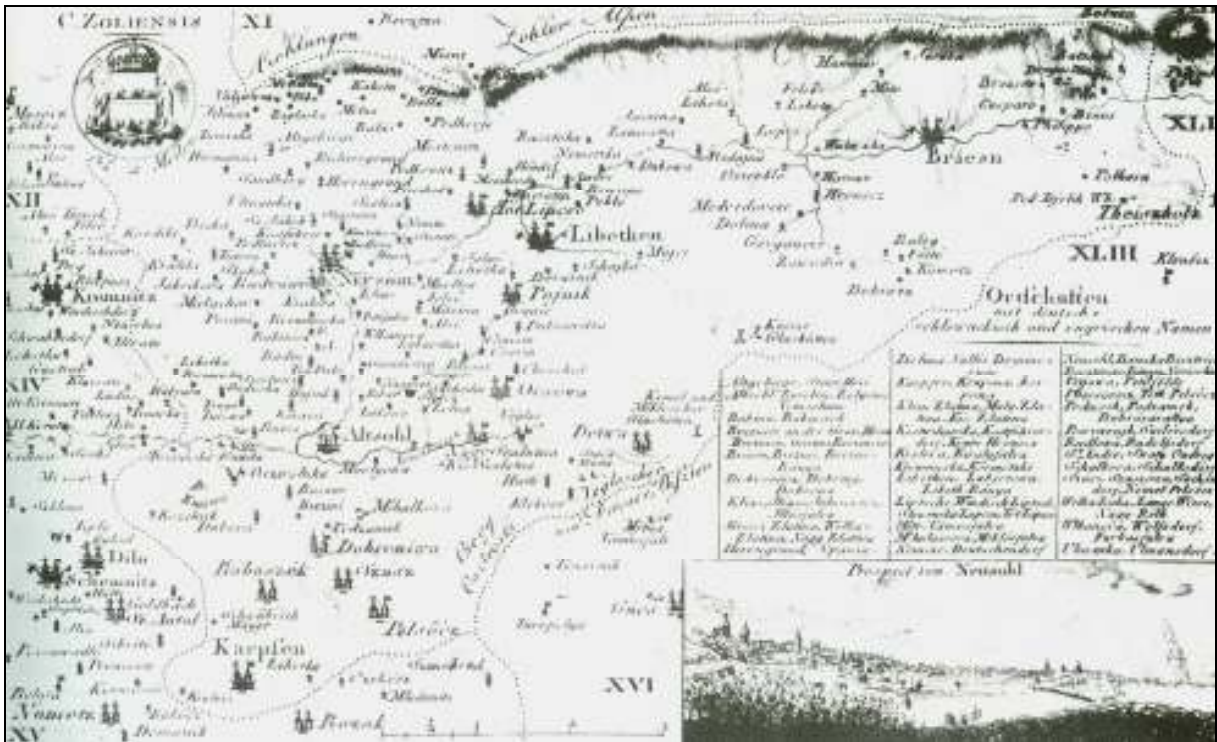
3. Veduta na mape Zvolenskej stolice z roku 1736 od Samuela Mikovínyiho. Zobrazuje mesto zo severozápadu, vľavo s hradným areálom, v strede v pozadí Kalvária, vpravo vartovka.

4. Veduta ako súčasť iniciály Banská Bystrica (Neusohl). Zobrazuje mesto zo severozápadu, v pozadí Kalvária, vpravo vartovka.

5. Veduta mesta na cechových listinách. Drevoryt, 1847. Zbierkový fond Stredoslovenského múzea v Banskej Bystrici. Zobrazuje Banskú Bystricu v pohľade z južnej strany, v popredí s južným a juhovýchodným úsekom mestského opevnenia, v strede s Kammerhofskou bránou a sýpkou, smerom doprava Kammerhofská bašta, Hronská brána, vpravo Horná brána.

6. Mapa Zvolenskej stolice s vedutou Banskej Bystrice z roku 1804.

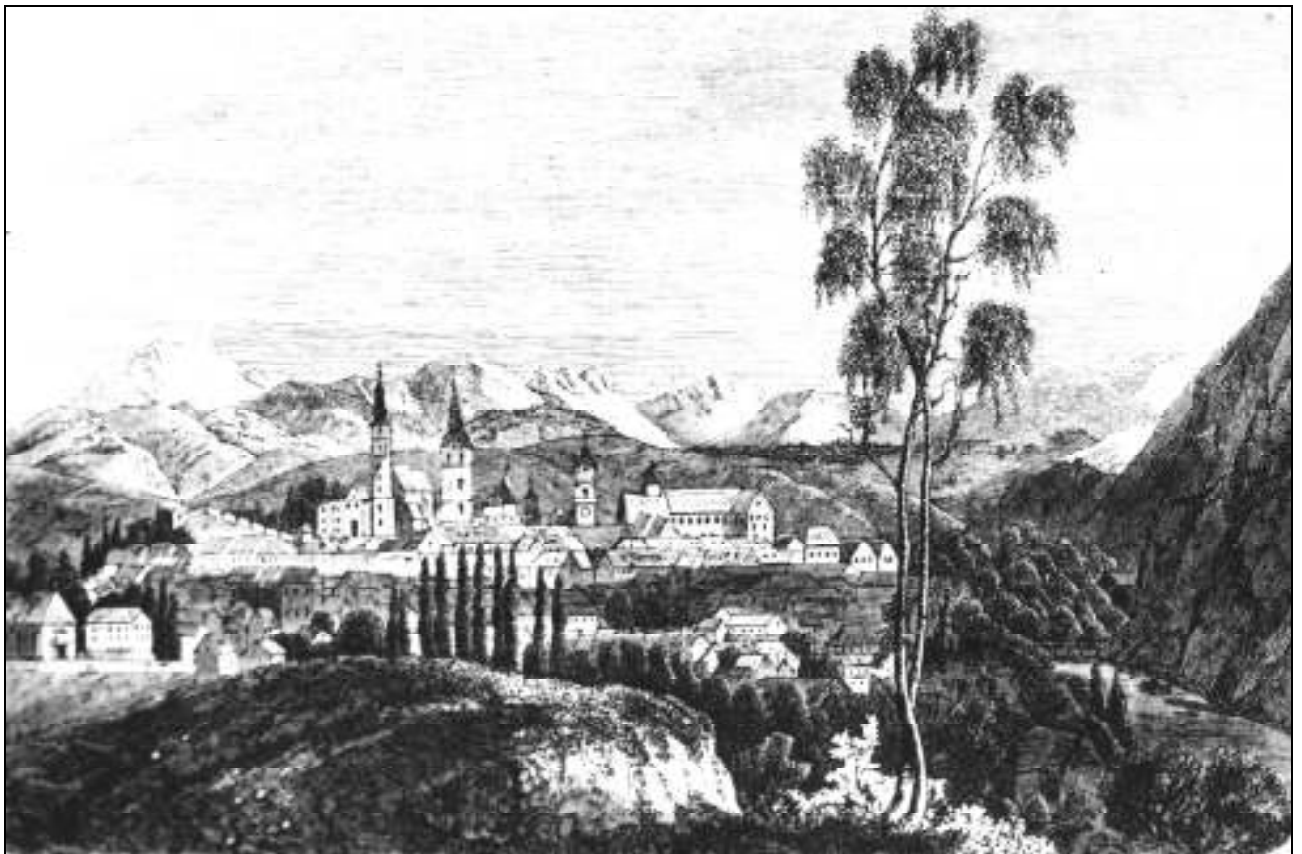

7. Detail veduty z predmetnej mapy. Zobrazuje mesto zo severozápadu, vľavo s hradným areálom, v strede v pozadí Kalvária, vpravo vartovka.

8.

Veduta mesta, pohľad z juhozápadu. Litografia, 19. storočie. V strede veža farského kostola Nanebovzatia Panny Márie a veža vstupného komplexu do mestského hradu, vľavo od nich Lazovná brána, vpravo dole tzv. Dolné hrable

9.

Veduta mesta, pohľad zo západu. Litografia, koniec 19. storočia. V strede veža farského kostola Nanebovzatia Panny Márie a veža vstupného komplexu do mestského hradu, vpravo hodinová veža.

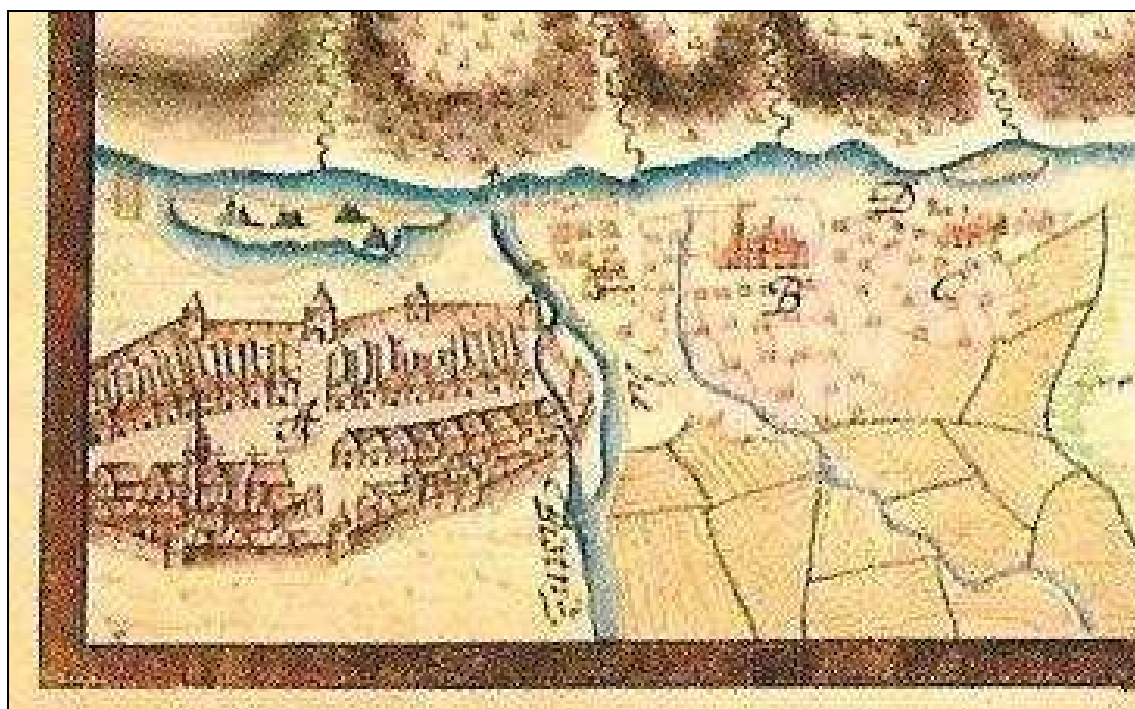
10.

Veduta mesta, pohľad z juhu z ľavého brehu Hrona. Litografia, koniec 19. storočia. Dole južný úsek mestských hradieb, vpravo s Kammerhofskou bránou.

Historické mapy Banská Bystrica a okolie

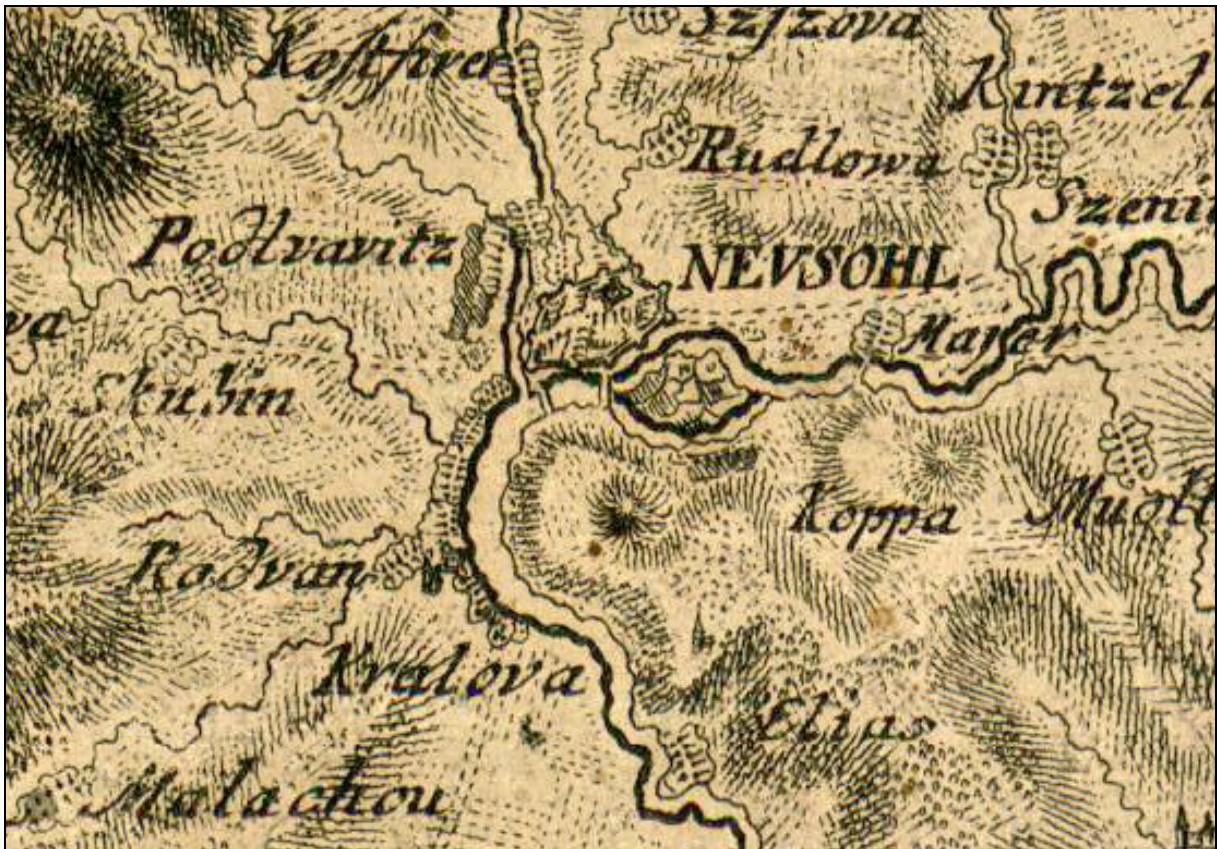
11. Ľavá strana mapy rieky Hron medzi Banskou Bystricou a Bzenicou od Johana Adama Artnera, rok 1734. Štátny ústredný banký archív v Banskej Štiavnici. Reprodukcia z časopisu Pamiatky a múzeá, rok 2006, č. 1, s. 21.

12. Detaily mapy, hore s popisom označených lokalít, vľavo dole zobrazenie Banskej Bystrice, vpravo B. Radvaň, C. Kráľová.

13. Banská Bystrica na mape Tabula Hungariae od Lazara Rozetiho, ostrihomskeho arcibiskupa, rok 1513, vydaná po jeho smrti v roku 1528. Kresba je pootočená o 45°, zachytáva 260 slovenských miest a hradov. Zdroj: <http://www.staremapy.sk/?term=BB%7CBansk%C3%A1+Bystrica>

14. Banská Bystrica a okolie na mape Zvolenskej stolice, rok 1736.
Zdroj: http://mek.oszk.hu/06400/06422/html/top_megye/megye9b_sl.html

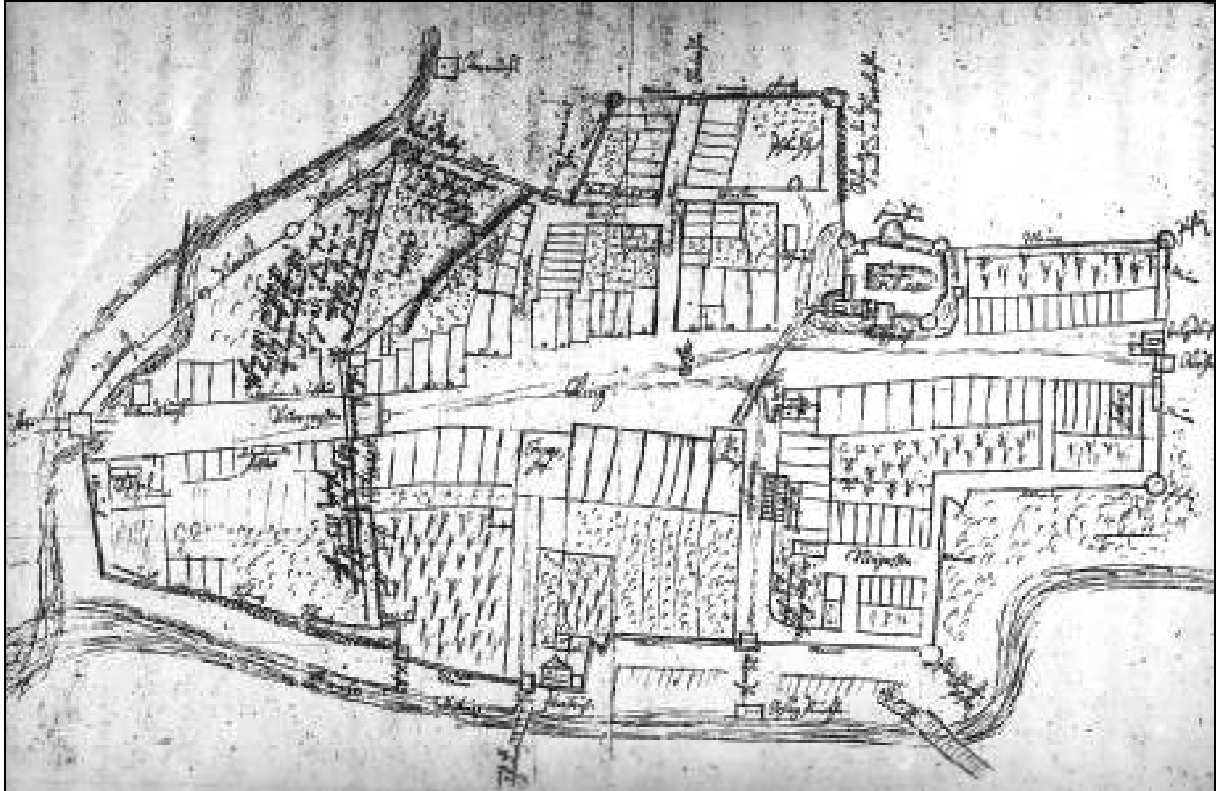

15. Banská Bystrica a okolie na mape Samuela Mikovínyho, rok 1739.
 Zdroj: http://mek.niif.hu/06400/06422/html/top_megye/megye16

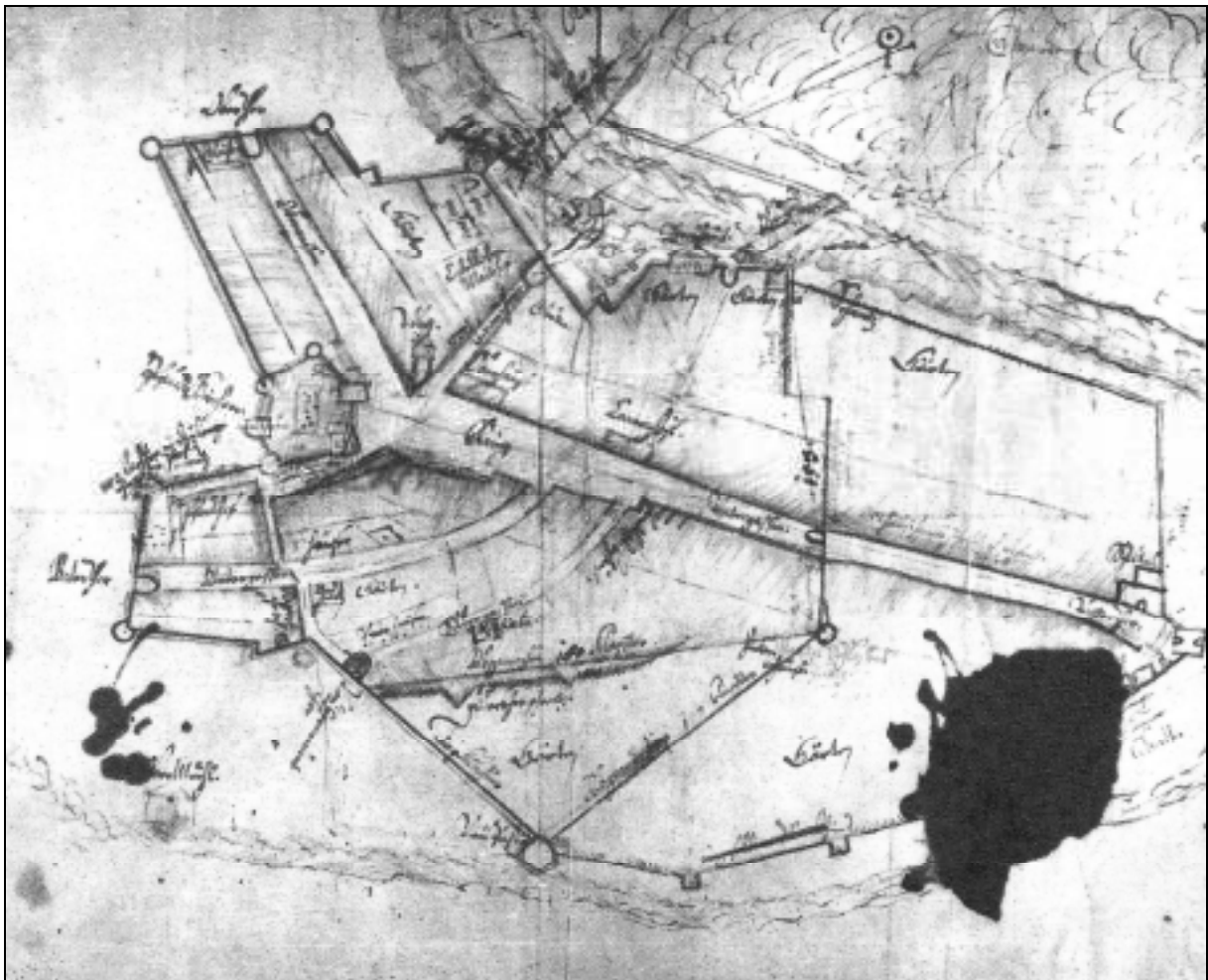

16. Mapa Banskej Bystrice a okolia, rok 1938. Zdroj <http://www.staremapy.sk/?term=BB%Špania+Dolina>

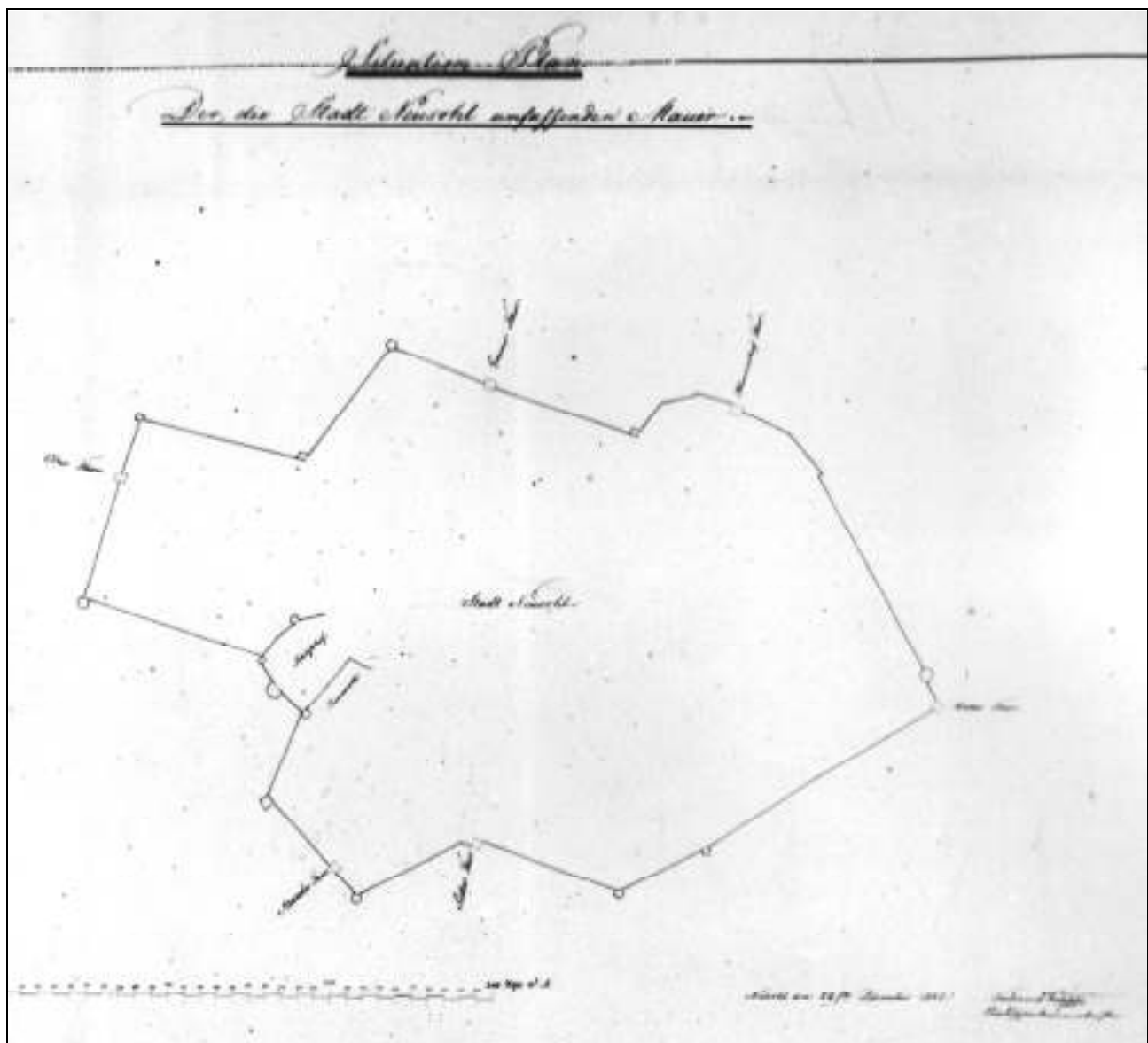
Plány opevnenia Banskej Bystrice

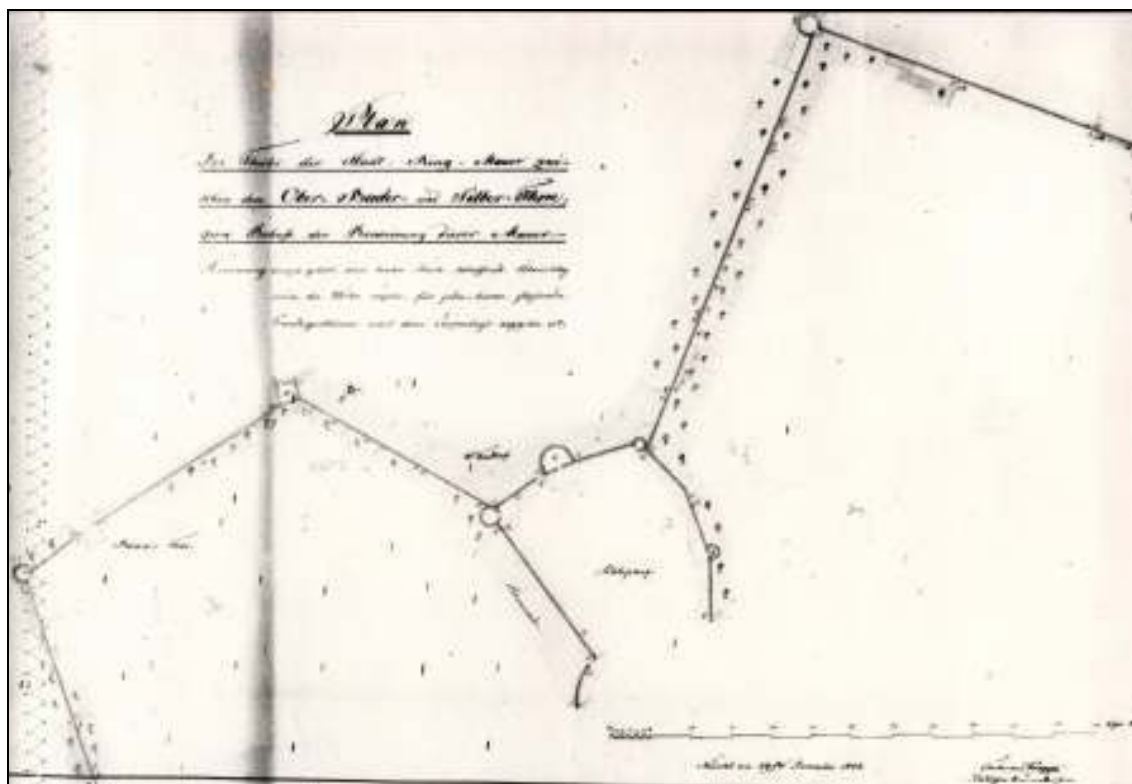
17. Plán opevnenia mesta z obdobia po roku 1605. Štátny archív Banská Bystrica, pobočka Banská Bystrica.

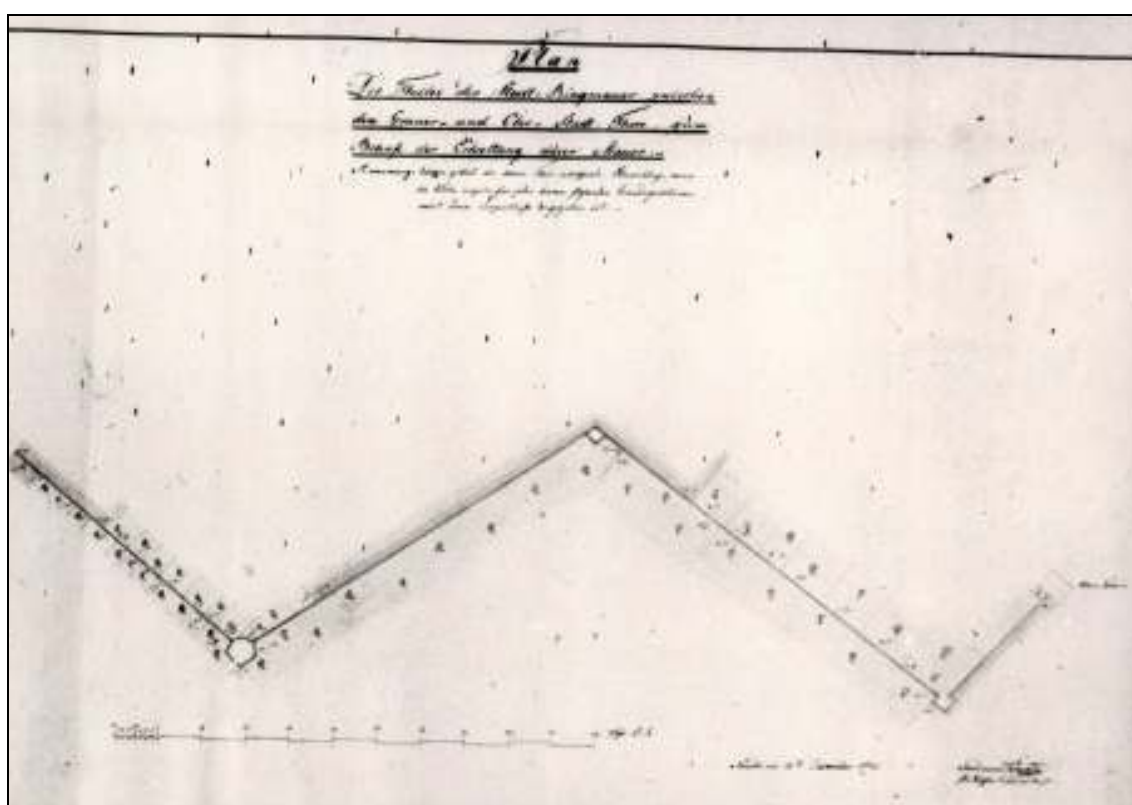
18. Plán opevnenia mesta z obdobia po roku 1605. Štátny archív Banská Bystrica, pobočka Banská Bystrica.

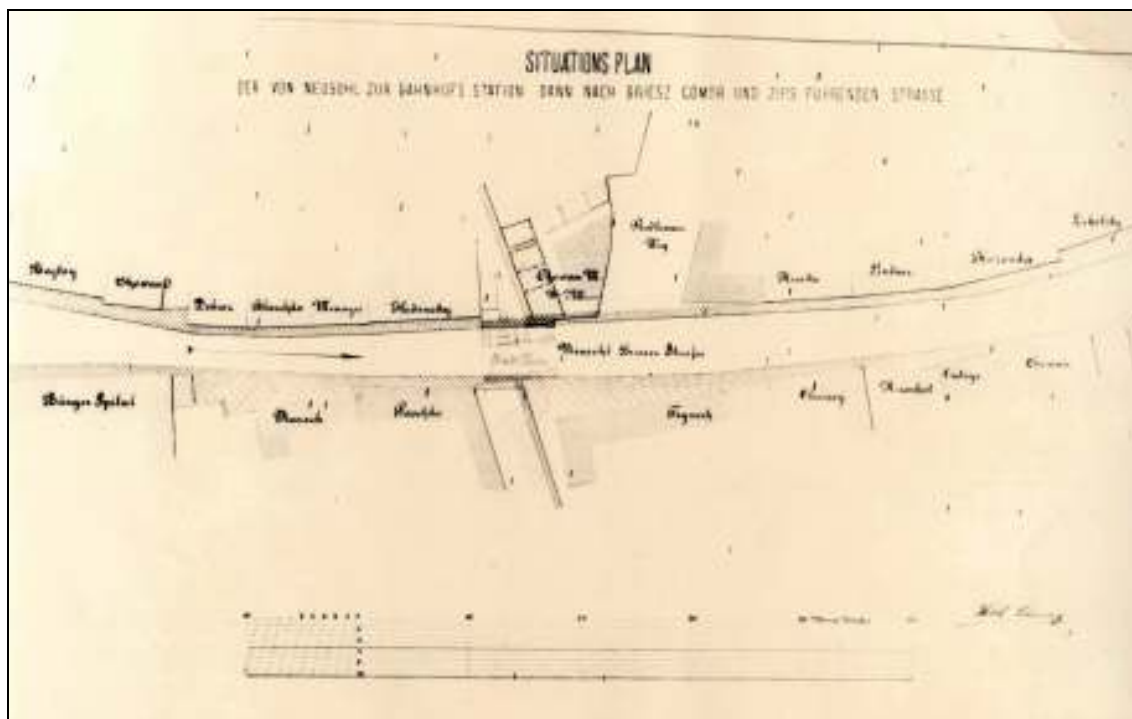
19. Situačný plán mestského opevnenia. Ferdinand Krappe, 29. december 1845. Štátny archív Banská Bystrica, pobočka Banská Bystrica.

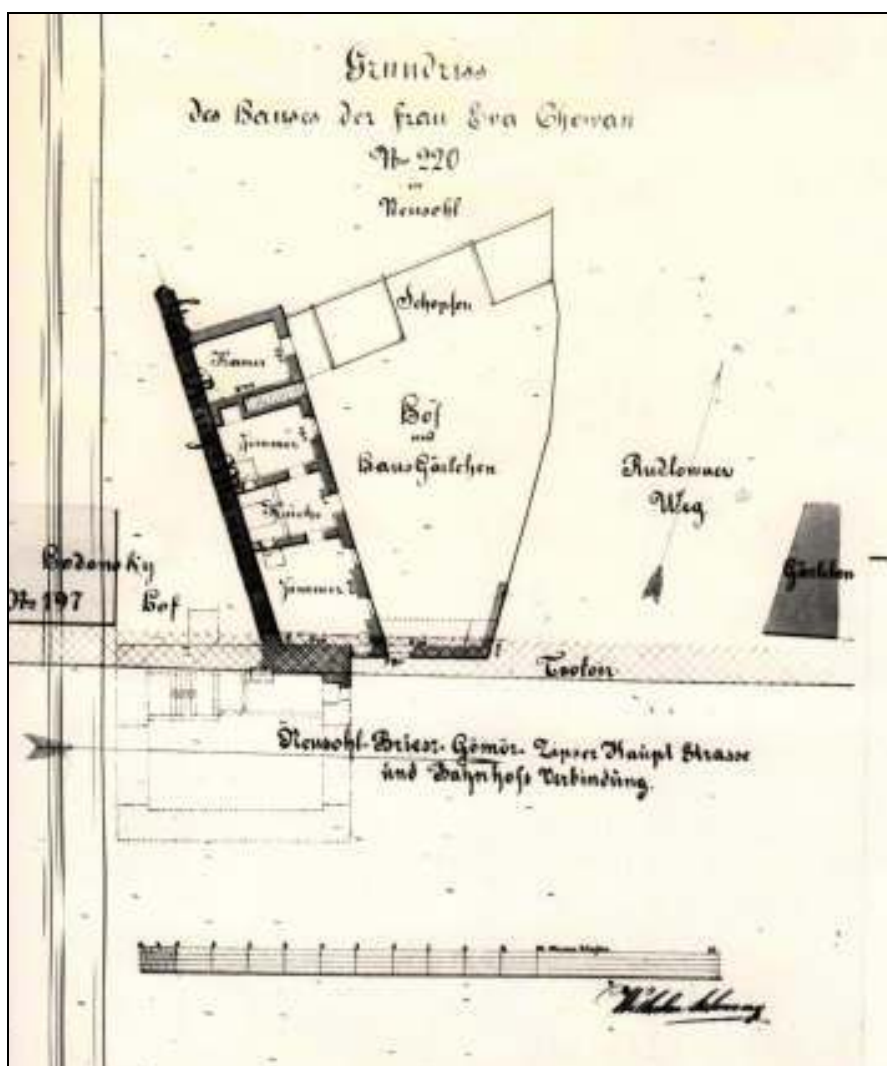
20. Situačný plán časti mestských hradieb medzi Hornou, Kúpeľnou a Striebornou bránou. Ferdinand Krappe, 29. december 1845. Štátny archív Banská Bystrica, pobočka Banská Bystrica. K plánu bol vyhotovený rozpočet, v ktorom sa uvádzali jednotlivo náklady pre každého dotknutého vlastníka pozemku.

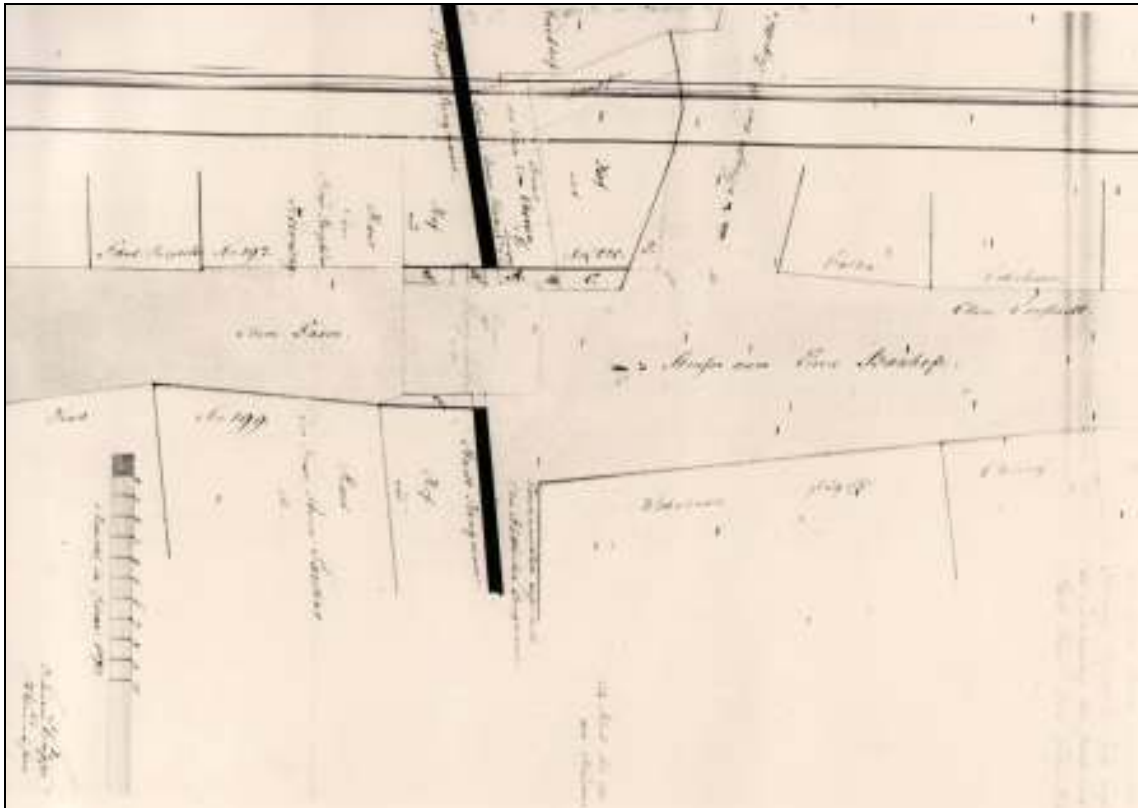
21. Situačný plán časti mestských hradieb medzi Hronskou a Hornou bránou. Ferdinand Krappe, 29. december 1845. Štátny archív Banská Bystrica, pobočka Banská Bystrica. K plánu bol vyhotovený rozpočet, v ktorom sa uvádzali jednotlivo náklady pre každého dotknutého vlastníka pozemku.

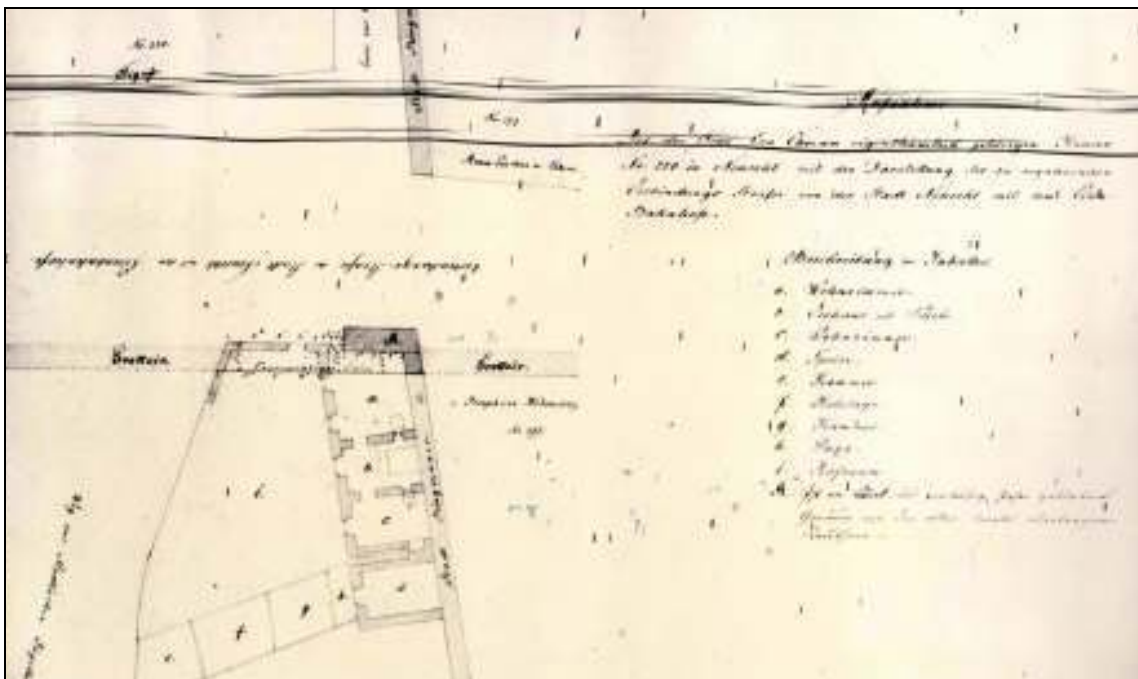
22. Situačný plán cesty z Banskej Bystrice na železničnú stanicu. Wilhelm Schweng, bez datovania. Štátny archív Banská Bystrica, pobočka Banská Bystrica.

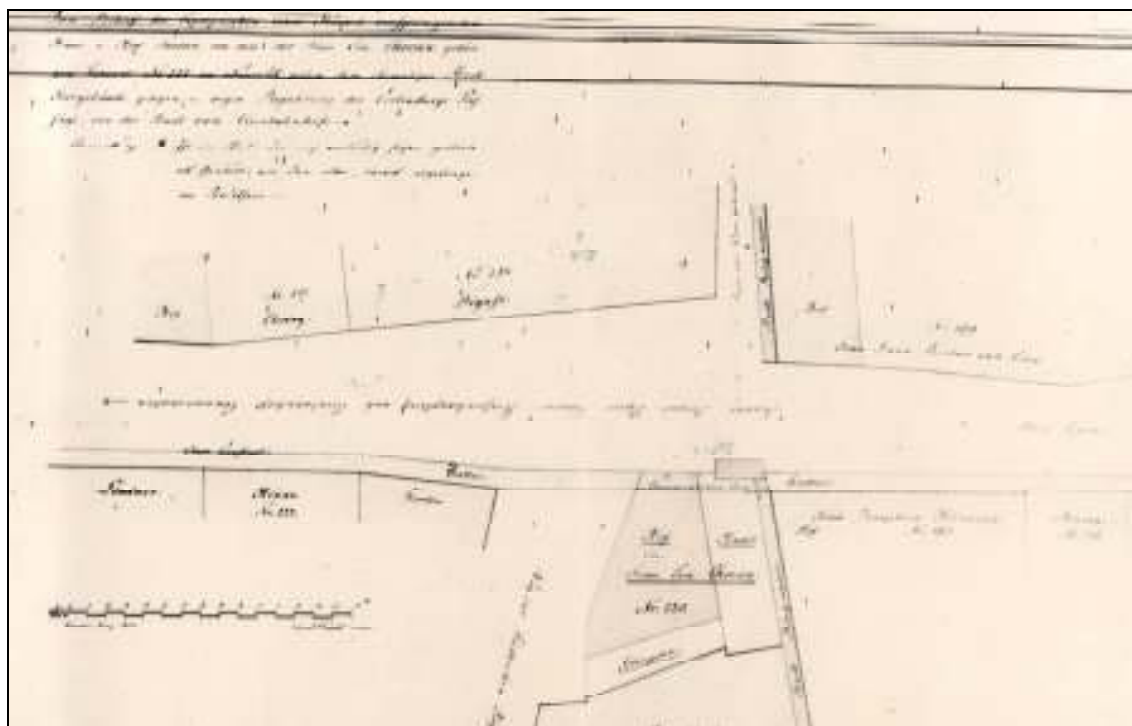
23. Plán adaptácie záveru Hornej ulice pri Hornej bráne. Wilhelm Schweng, bez datovania. Štátny archív Banská Bystrica, pobočka Banská Bystrica. Plán ohľadne vyvlastnenie domu Evy Chovanovej č. 220 pre úpravu prechodu z mesta na železničnú stanicu.

24. Situačný plán záveru Hornej ulice pri Hornej bráne. Ferdinand Krappe, rok 1873. Štátny archív Banská Bystrica, pobočka Banská Bystrica.

25. Situačný plán cesty z Banskej Bystrice na železničnú stanicu. Ferdinand Krappe, rok 1873. Štátny archív Banská Bystrica, pobočka Banská Bystrica.

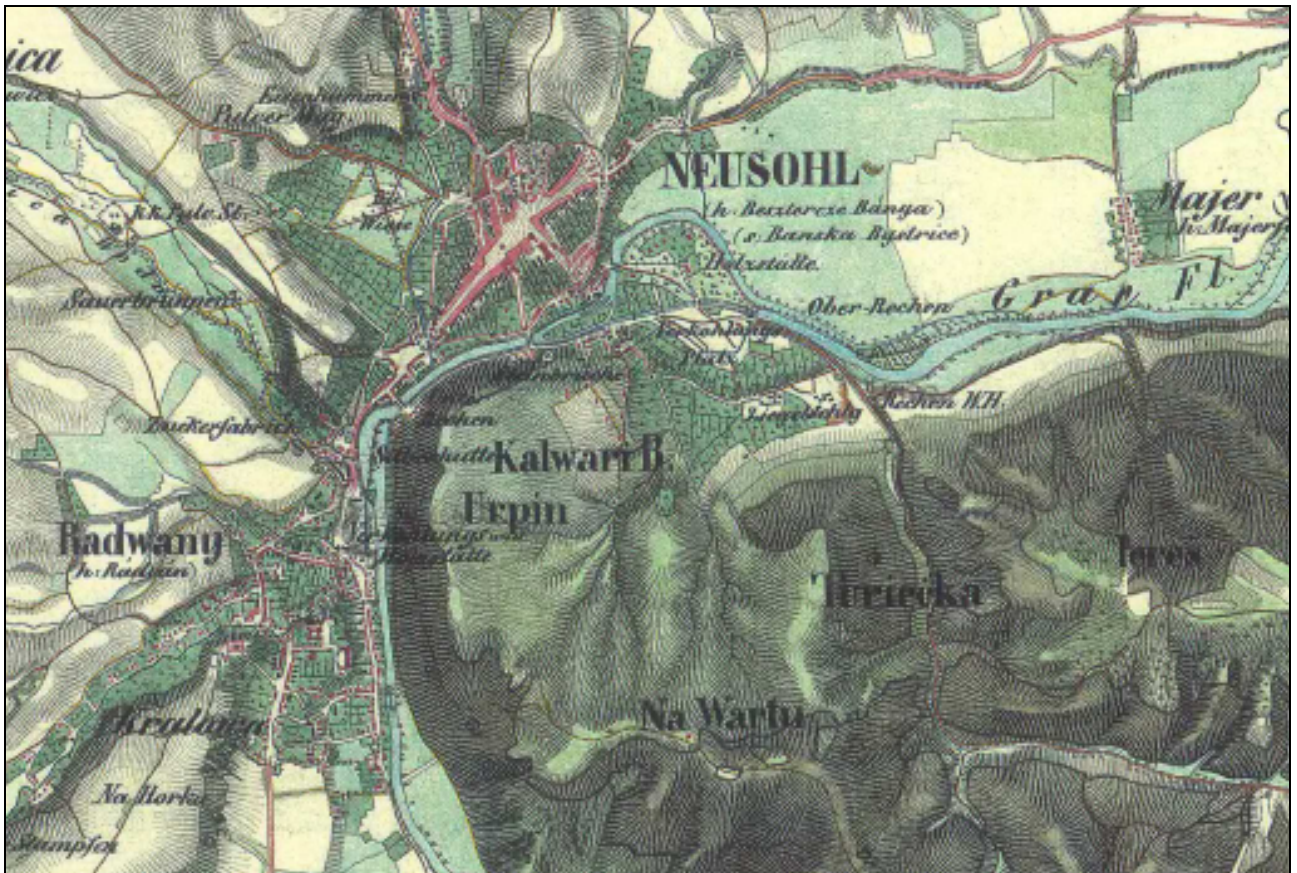

26. Plán adaptácie záveru Hornej ulice pri Hornej bráne. Ferdinand Krappe, 1883. Štátny archív Banská Bystrica, pobočka Banská Bystrica. Plán ohľadne vyvlastnenia domu Evy Chovanovej č. 220 pre úpravu prechodu z mesta na železničnú stanicu.

Banská Bystrica na mapách vojenského mapovania

27. Banská Bystrica a okolie na mape 1. vojenského mapovania Uhorska, 1763-1785. Collone XIV, Sektio 9.

28. Banská Bystrica a okolie na mape 2. vojenského mapovania Uhorska, 1806-1869. Collone XXXII, Sektio 39.

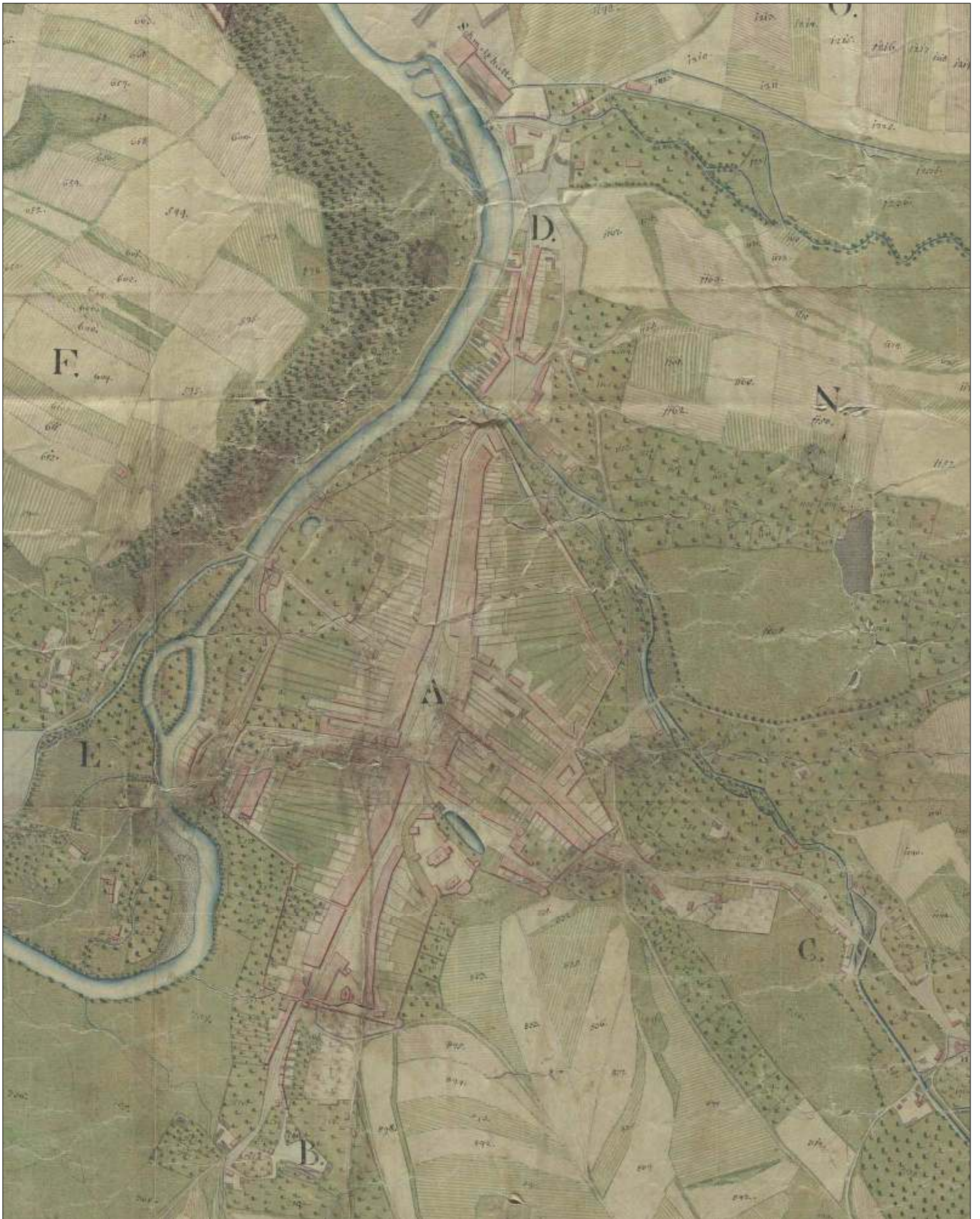

29. Banská Bystrica a okolie na mape 3. vojenského mapovania Uhorska, rok 1872-1883.

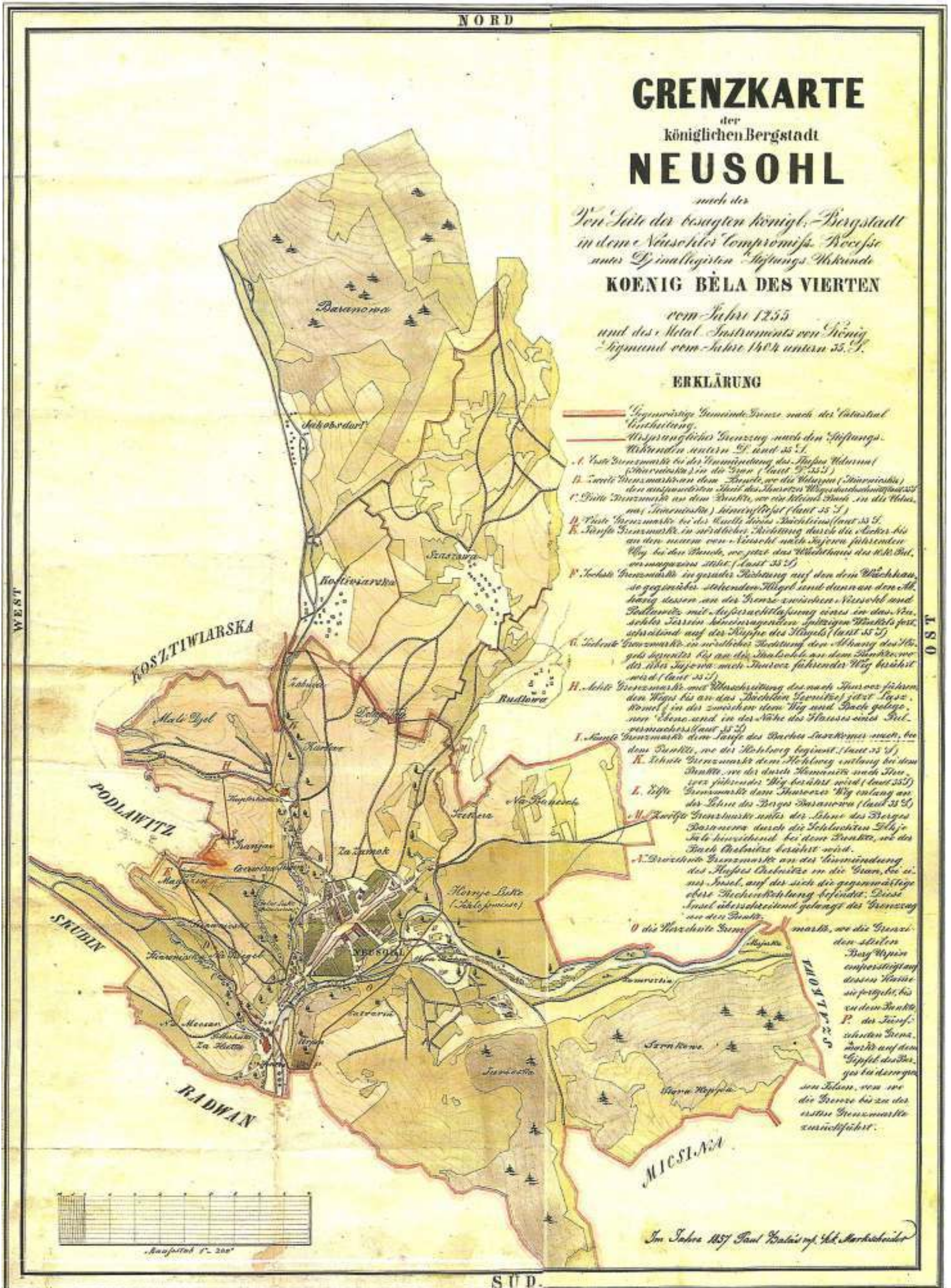
Historické mapy Banskej Bystrice

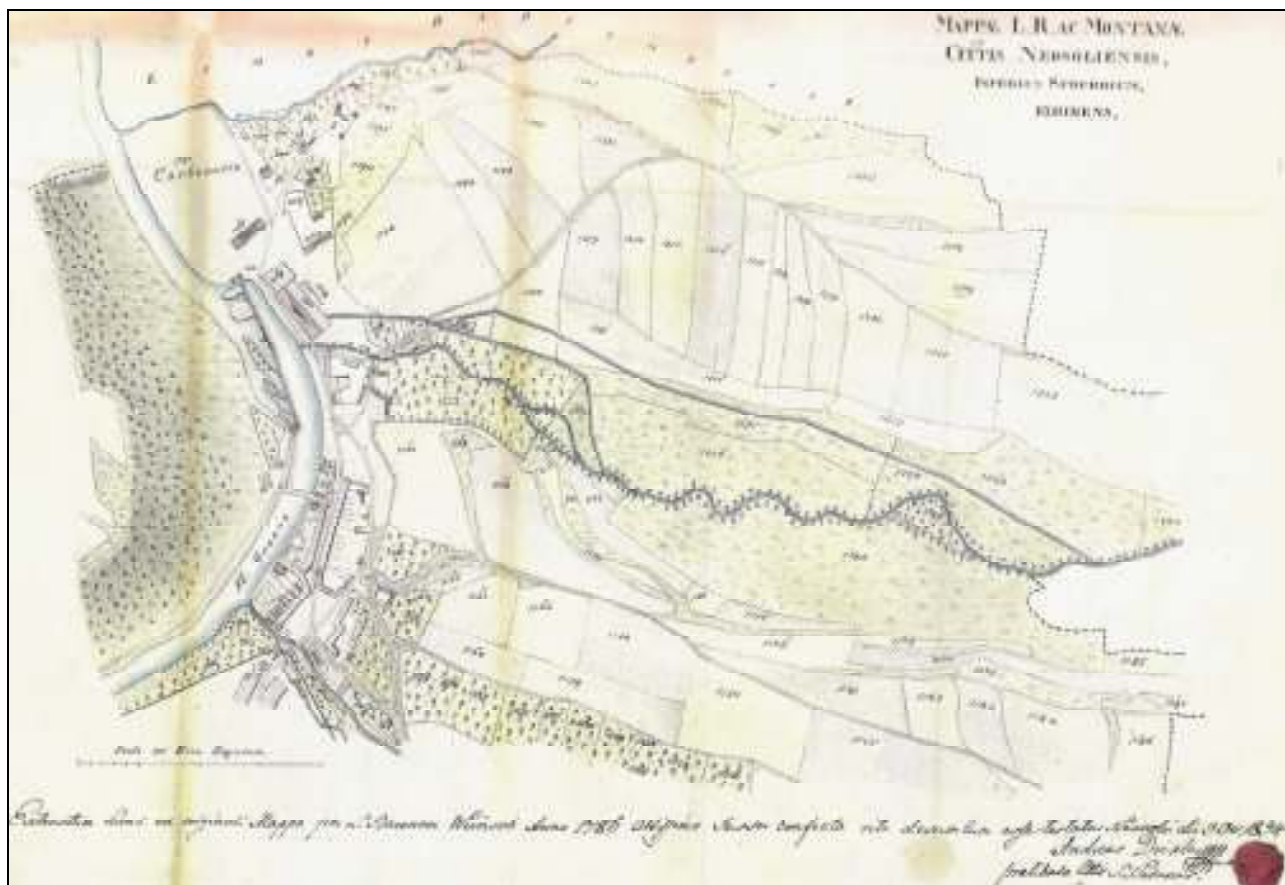
30. Banská Bystrica a okolie na mape so zakresleným opevnením mesta, zobrazujúca schematicky zástavbu jednotlivých ulíc, rok 1786. Štátny archív v Banskej Bystrici, pobočka Banská Bystrica.

Detail mapy. Banská Bystrica a okolie na mape so zakresleným opevnením mesta, zobrazujúca schematicky zástavbu jednotlivých ulíc, rok 1786.

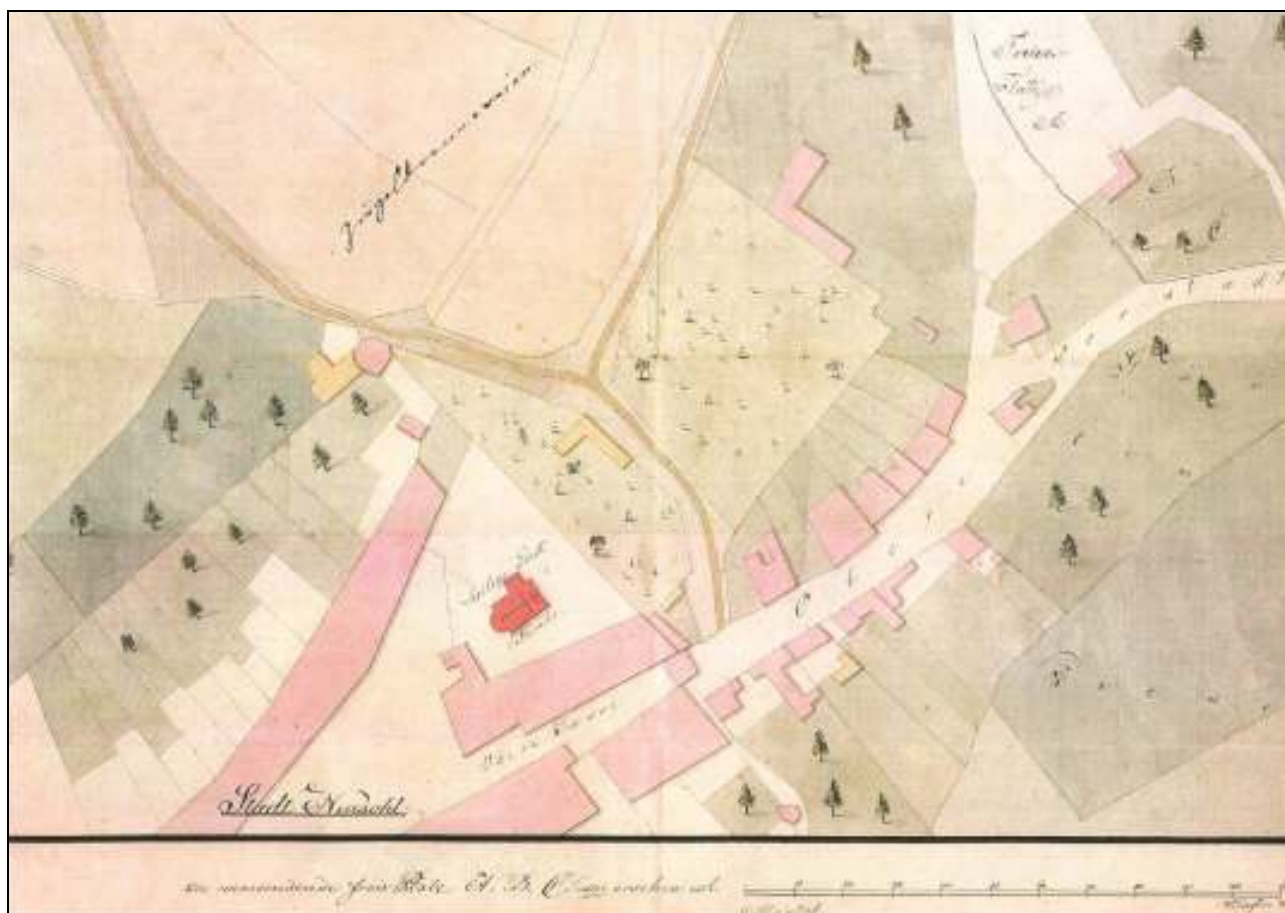

31. Mapa Banskej Bystrice a okolia. Autor Paul Balás, cisársko-kráľovský banský zememerač, rok 1857. Reprodukcia z knihy Ján Baláz: Banská Bystrica v premenách času, s. 28, obr. 16.

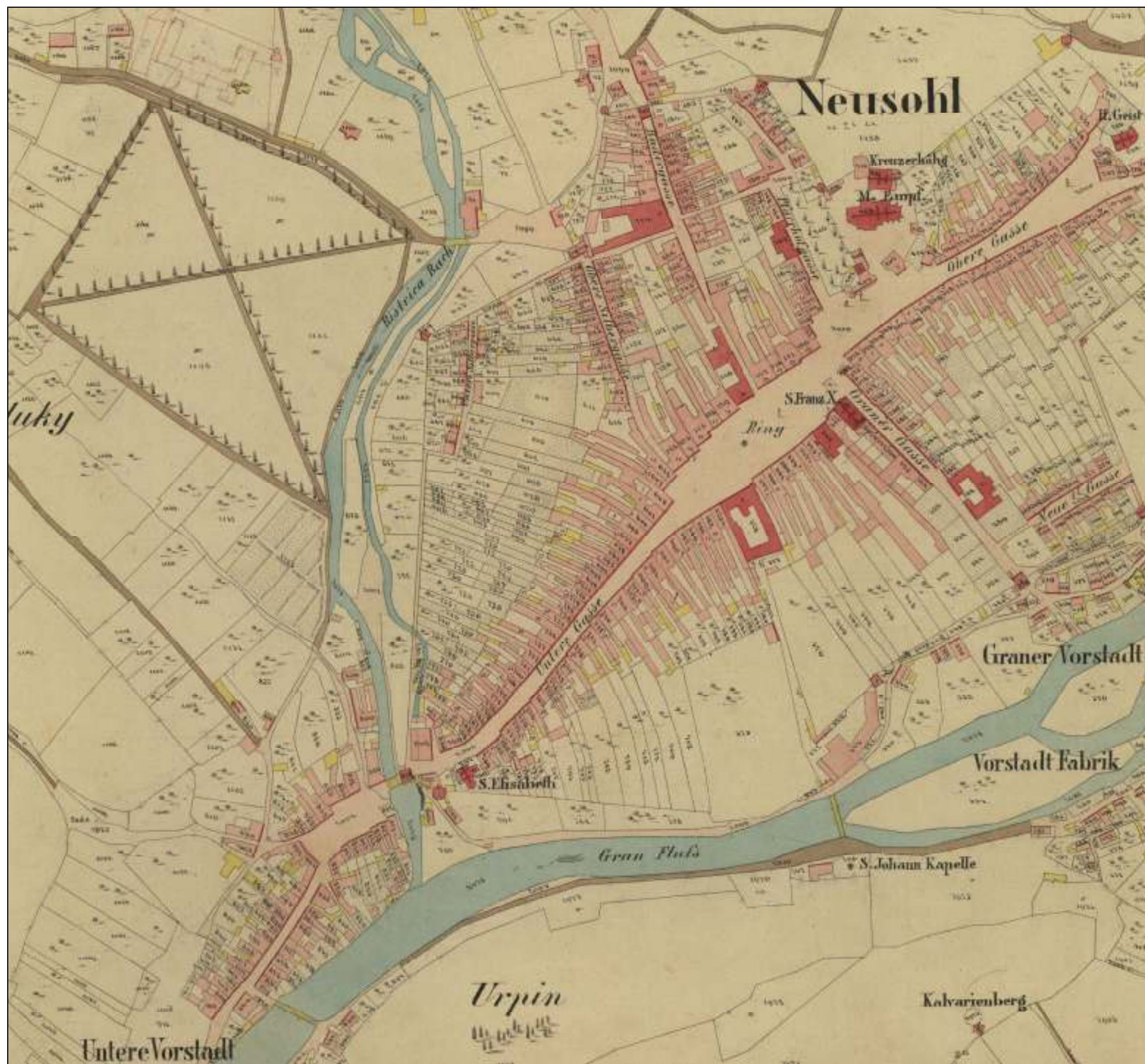
32.

Mapa západného konca Dolnej ulice a predmestia Hušták s Dolným námestím, Dolnými hrablami, Striebornou hutou a Dolným uhliskom, otočené o 180°. Autor mapy Andreas Drexler 1834 podľa originálu z roku 1786. Reprodukcia z knihy Ján Baláz: Banská Bystrica v premenách času, s. 162, obr. 229.

33.

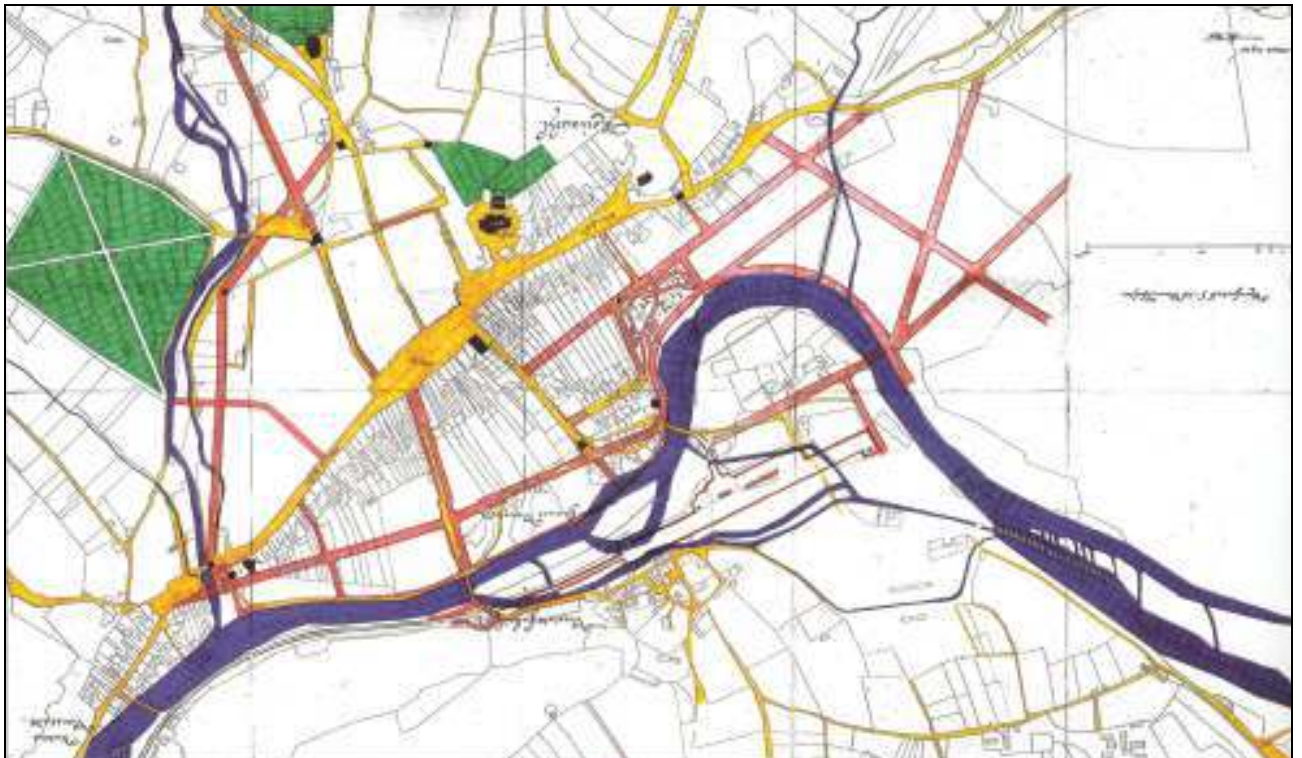
Mapa územia okolo bývalého kostola sv. Ducha a Horného predmestia, 12. november 1851. Štátny archív Banská Bystrica, pobočka Banská Bystrica. Reprodukcia z knihy Ján Baláz: Banská Bystrica v premenách času, s. 97, obr. 109.

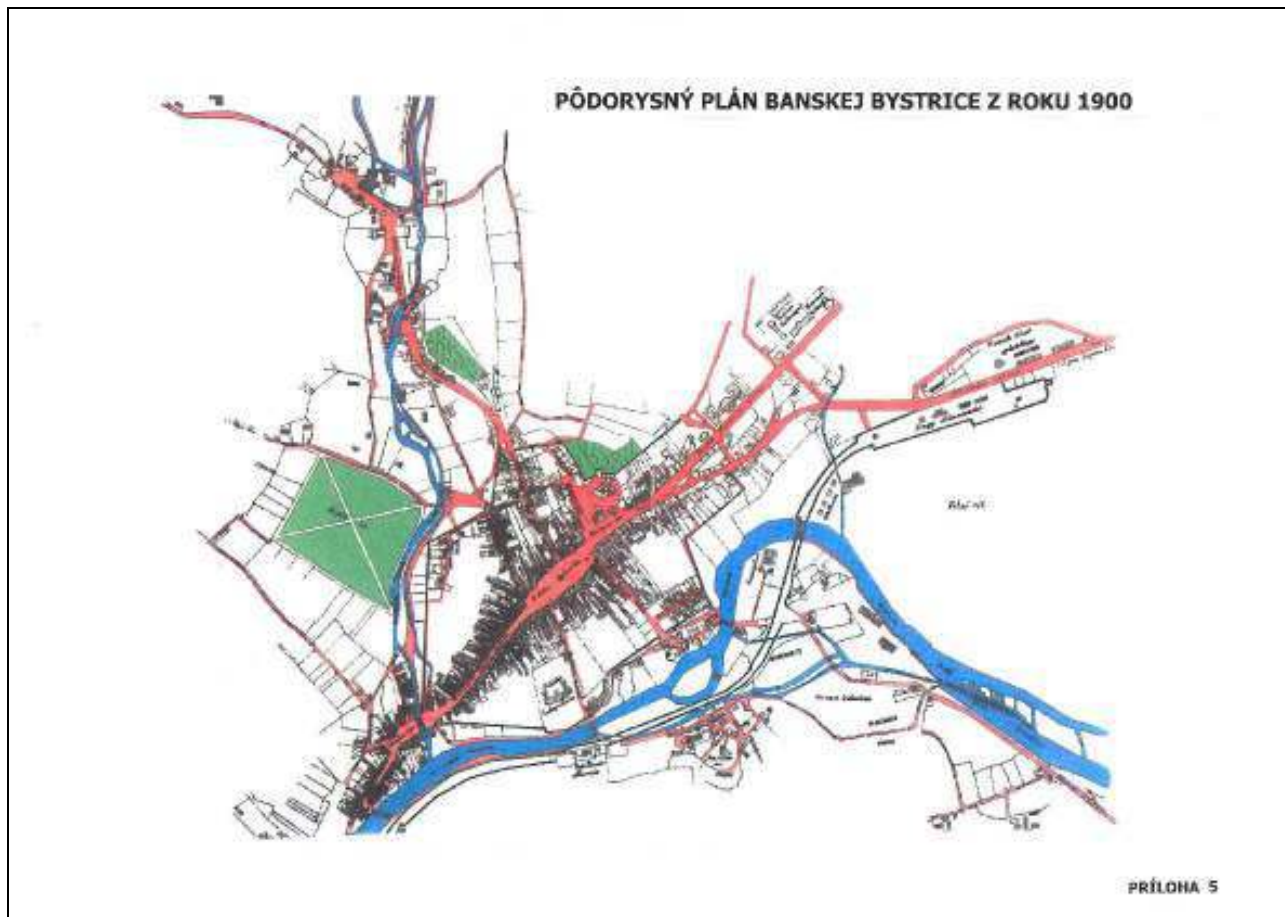
34. Katastrálna mapa Banskej Bystrice, rok 1859. Úrad geodézie a kartografie Bratislava.

35. Katastrálna mapa Banskej Bystrice s číslami domov a parcel, ako aj menami vlastníkov pozemkov, rok 1859. Štátny archív Banská Bystrica, pobočka Banská Bystrica. Reprodukcia z knihy Ján Baláž: Banská Bystrica v premenách času, s. 32, obr. 20.

36. Plán mesta s návrhom nových ulíc (červená), farebne upravená, rok 1871. Štátny archív Banská Bystrica, pobočka Banská Bystrica. Reprodukcia z knihy Ján Baláž: Banská Bystrica v premenách času, s. 40, obr. 26.

37. Plán Banskej Bystrice s vyznačením ulíc, rok 1900. Štátny archív Banská Bystrica, pobočka Banská Bystrica.

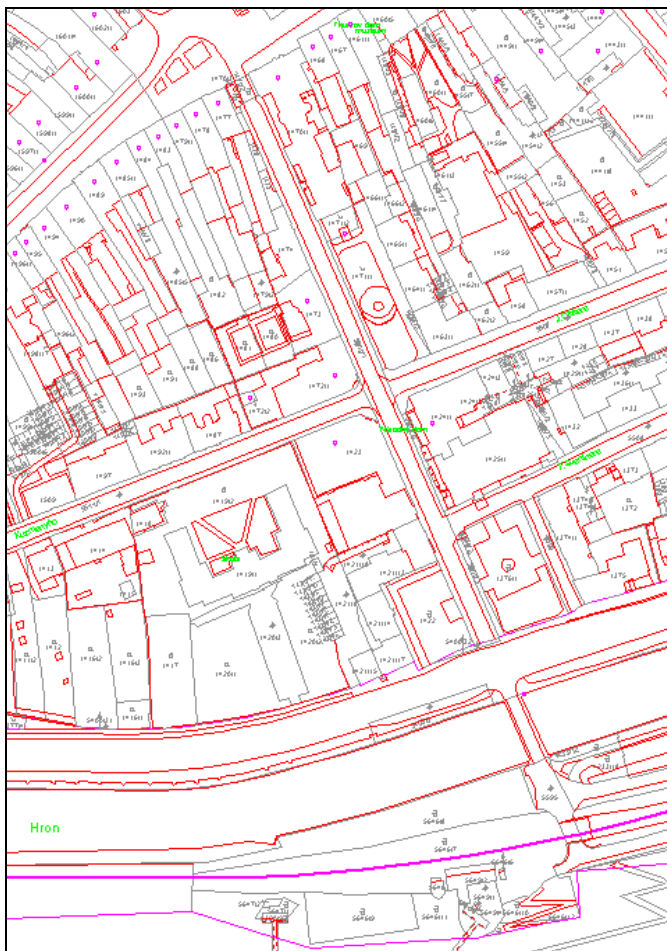

38. Plán Banskej Bystrice s vyznačeným mýtnym chotárom a mýtnymi miestami, rok 1911. Štátny archív Banská Bystrica, pobočka Banská Bystrica. Reprodukcia z knihy Ján Baláž: Banská Bystrica v premenách času, s. 44, obr. 33.

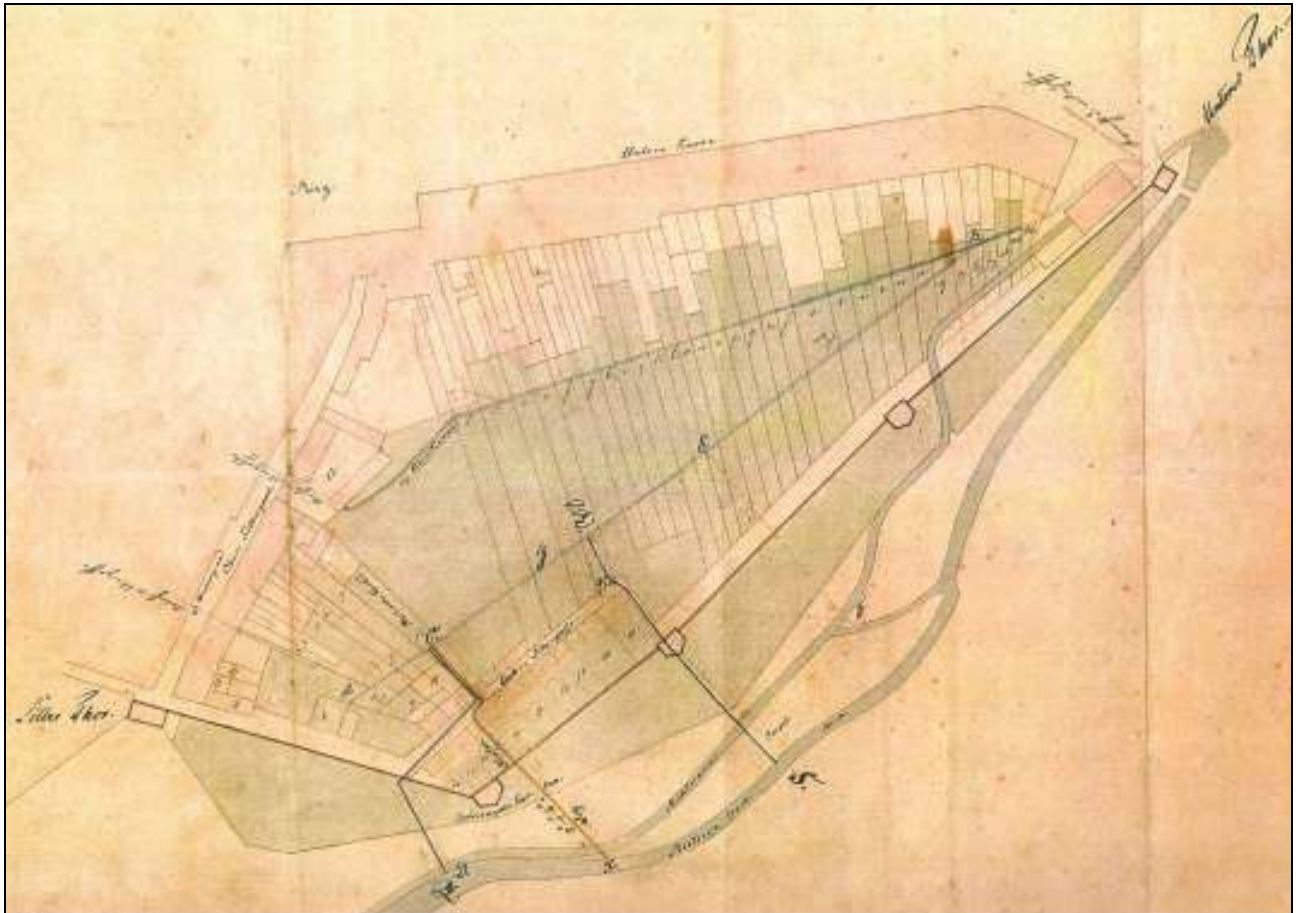
39.

Mapa územia bývalého Kammerhofu, na južnej strane s lávkou cez Hron ku kaplnke sv. Jána Nepomuckého, rok 1864. Štátny archív Banská Bystrica, pobočka Banská Bystrica. Reprodukcia z knihy Ján Baláž: Banská Bystrica v premenách času, obr..

40.

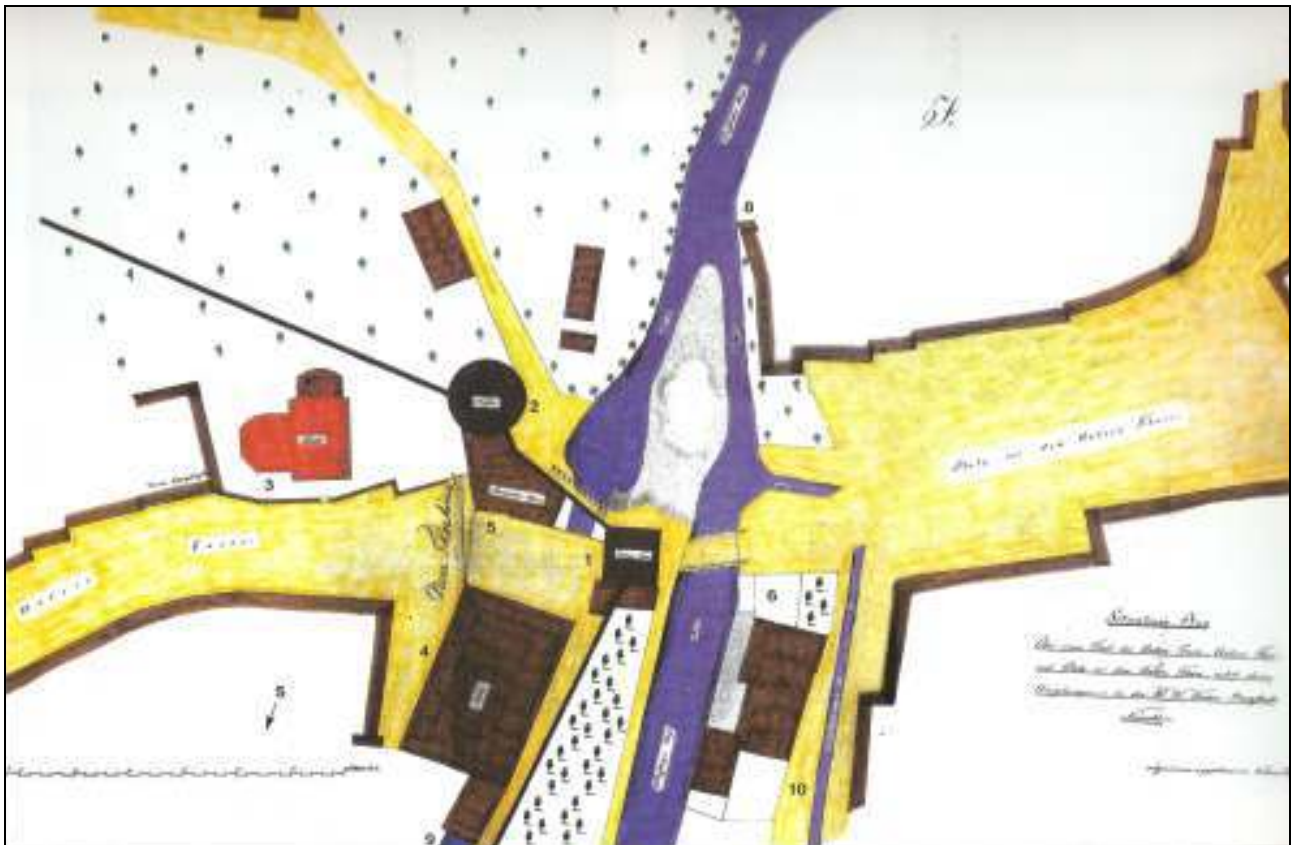
Súčasná katastrálna mapa územia so zástavbou z 30. rokov minulého storočia na území bývalého Kammerhofu.

41.

Plán severozápadného územia mesta, otočené, rok 1851.

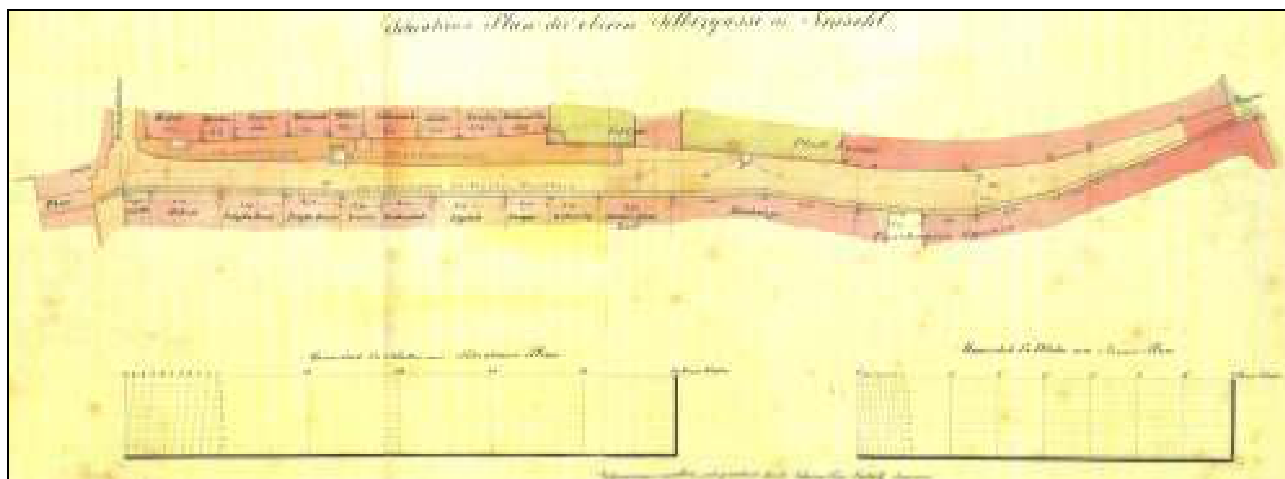
Vľavo dole Horná Strieborná brána, od nej nahor smerom pokračuje Horná Strieborná ulica, na ňu smerom doprava nadväzuje mestské opevnenie s baštami (asanovaný severozápadný úsek) až po Dolnú bránu. Štátny archív Banská Bystrica, pobočka Banská Bystrica. Reprodukcia z knihy Ján Baláž: Banská Bystrica v premenách času, s. 134, obr. 175.

42.

Plán západnej časti mesta s Dolnou bránou, otočné o 90°, farebne upravené, rok 1845.

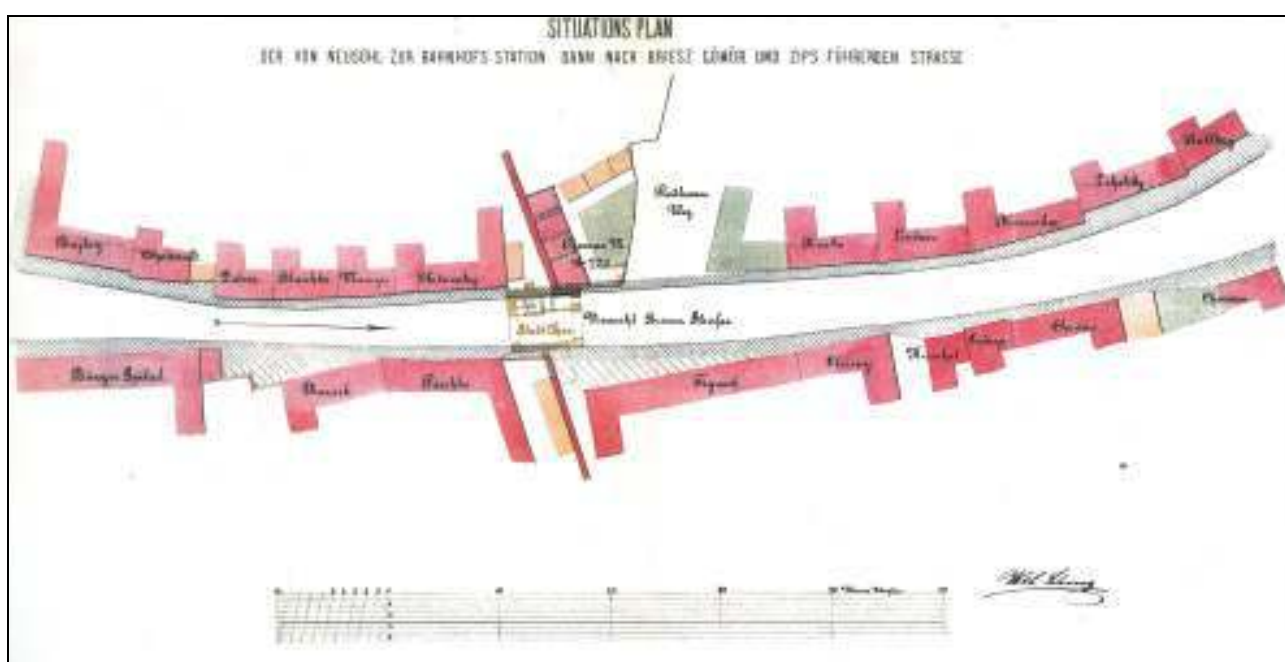
1 Dolná brána, 2 bašta pri Dolnej bráne, 3 r. k. kostol sv. Alžbety, 4 parný a valcový mlyn, 5 strelecký dom, 6 kováčska šmykňa, 7 Hron, 8 potok Bystrica, 9 mlynský kanál, 10 potok z Horného mädokýša. Štátny archív Banská Bystrica, pobočka Banská Bystrica. Reprodukcia z knihy Ján Baláž: Banská Bystrica v premenách času, s. 149, obr. 206.

43.

Plán Hornej Striebornej ulice, rok 1865.

Vľavo Horná Strieborná brána, od nej doprava Horná Strieborná ulica, vpravo podjazd do Námestia SNP, popri východnej radovej zástavbe zakreslený „nový terasový múr“. Štátny archív Banská Bystrica, pobočka Banská Bystrica. Reprodukcia z knihy Ján Baláž: Banská Bystrica v premenách času, s. 126, obr. 163.

44.

Plán časti Hornej ulice, v strede s Hornou bránou a nadväzujúcimi úsekmi mestských hradieb, rok 1873.

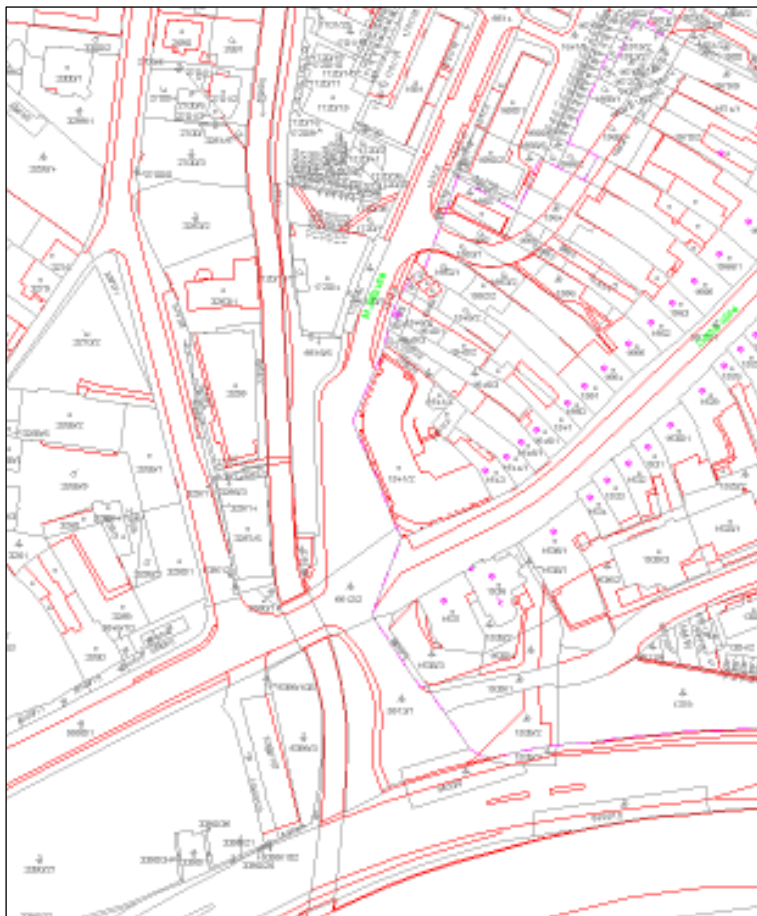
45. Detail mapy severnej časti pamiatkovej rezervácie a časti Lazovného predmestia, rok 1925. Štátny archív Banská Bystrica, pobočka Banská Bystrica, fond MÚ BB, sign. VI 325/1925, škatuľa 14.
Vľavo pri potoku Bystrička zaniknutá zástavba Dolnej Striebornej ulice.

46.

Detail mapy západnej časti pamiatkovej rezervácie a časti predmestia Hušták, rok 1932. Štátny archív Banská Bystrica, pobočka Banská Bystrica, fond MÚ BB, sign. VI 1801/1932, škatuľa 75.

Situácia okolo bývalej Dolnej brány, medzi bránou a kostolom sv. Alžbety s asanovaným komplexom rímsko-katolíckej dievčenskej školy, severne od brány valcový mlyn s náhonom, v ľavom dolnom rohu za Dolnou bránou časť predmestia Hušták (Dolné námestie), v ľavom hornom rohu neologická židovská synagóga. Do mapy červenou zakreslené navrhované komunikácie.

47.

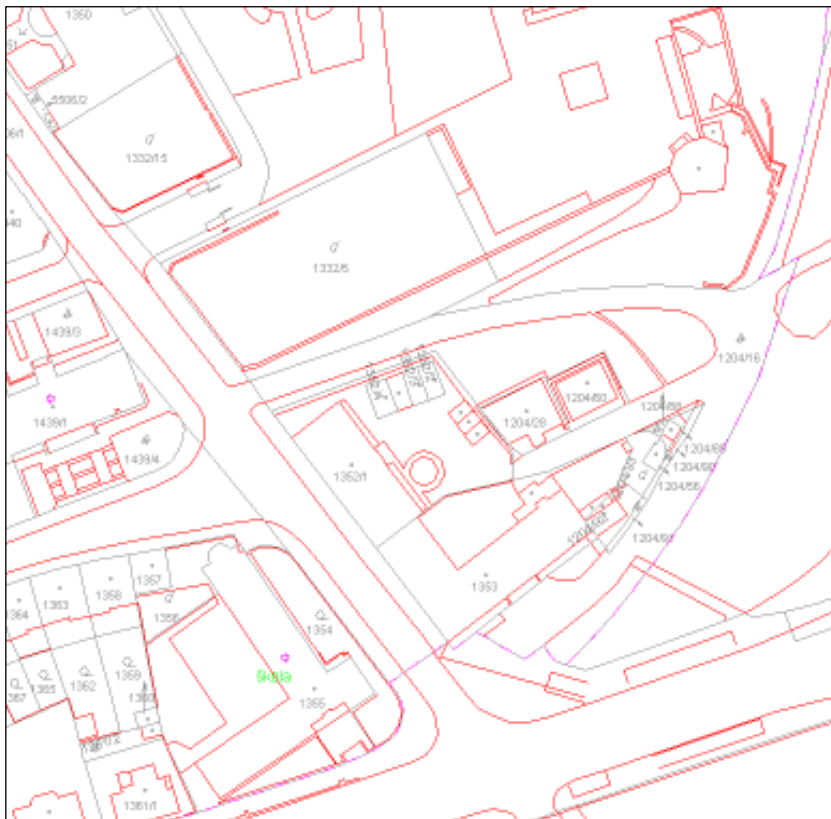
Detail súčasnej katastrálnej mapy západnej časti pamiatkovej rezervácie s Dolnou ulicou a časťou bývalého predmestia Hušták, rok 2011. Zdroj www.katasterportal.sk.

48.

Detail mapy južnej časti pamiatkovej rezervácie a časti Hronského predmestia, rok 1928. Štátny archív Banská Bystrica, pobočka Banská Bystrica, fond MÚ BB, sign. VI 445/1928, škatuľa 32.

Situácia pod bývalou Novou ulicou a južným úsekom hradieb. Zachované Hronské predmestie s Hronskou a Mäsiarskou ulicou. V ľavom dolnom rohu meander Hrona.

49.

Detail súčasnej katastrálnej mapy západnej časti pamiatkovej rezervácie a časti predmestia Hušták, rok 2011. Zdroj www.katasterportal.sk.

Dole Štefánikovo nábrežie, pod ním zregulovaný úsek Hrona. Na mieste bývalého Hronského predmestia postavená budova Učiteľského ústavu (dnes Základná umelecká škola) a komplex budov (Sociálna poisťovňa, odbory). Nad budovou ZUŠ nové ulice Švantnerova a Kuzmányho, severne od zachovaného úseku hradieb na mieste Novej ulice areál Pamätníka SNP.

Ortofotomapy

50. Ortofotomapa mesta, rok 1949.

51. Ortofotomapa mesta, rok 1998.

52. Pohľad na mesto z juhu, rok 1927. Reprodukcia z knihy Ján Baláž: Banská Bystrica v premenách času 2004, s. 49, obr. 42.

53.

Pohľad na mesto z juhu, rok 1970.

Záver Dolnej ulice, vľavo s fragmentmi nadzemných múrov bývalého dievčenského ústavu, vpravo náročná budova dievčenskej meštianskej školy, v strede dole po 2. sv. vojne asanovaný komplex. Reprodukcia z knihy Ján Baláž: Banská Bystrica v premenách času 2004, s. 156, obr. 217.

54.

Letecký pohľad na námestie, rok 1970.

55.

Pohľad z juhozápadu, rok 2011. Dole sídlisko Fončorda, vpravo časť Radvane. Nad ním vpravo pri estakáde Europa Shopping Center, za križovatkou západný koniec pamiatkovej rezervácie, z ktorého vedie smerom nahor hlavná komunikačná os Dolná ulica- Námestie SNP- Horná ulica s vidlicovitým rozdvojením smerom na Skuteckého ulicu. Vľavo severný zráž vrchu Urpín s Hronom, vpravo vrch Urpín.

56.

Pohľad zo severozápadu, rok 2011. V ľavom dolnom rohu mestský park, nad ním povojnové sídlisko Fortnička, nad ním Námestie SNP a Dolná ulica. Vpravo hore vrch Urpín.

57.

Pohľad z juhu od náhornej plošiny na vrchu Urpín, rok 2011. Od ľavého rohu smerom šikmo nahor hlavná komunikačná os Dolná ulica- Námestie SNP- Horná ulica. Paralelne so Štefánikovým nábrežím v pravom dolnom rohu prebieha Švantnerova, nad ňou Kuzmányho a Cikkerova.

58.

Pohľad z juhozápadu, rok 2011. Od ľavého rohu smerom šikmo nahor hlavná komunikačná os Dolná ulica- Námestie SNP- Horná ulica. V pravom dolnom rohu rieka Hron so Štefánikovým nábrežím, paralelne s ním prebieha Švantnerova, nad ňou vľavo Kuzmányho, vpravo smerom k pamätníku SNP Cikkerova.

59. Pohľad z juhozápadu, rok 2011. Od ľavého rohu smerom šikmo nahor hlavná komunikačná os Dolná ulica- Námestie SNP- Horná ulica. Paralelne so Štefánikovým nábrežím v pravom dolnom rohu prebieha Švantnerova, nad ňou Kuzmányho a Cikkerova.

60.

Pohľad z juhozápadu, rok 2011. Dole pri estakáde Europa Shopping Center, za križovatkou západný koniec pamiatkovej rezervácie, z ktorého vedie smerom nahor hlavná komunikačná os Dolná ulica- Námestie SNP- Horná ulica s vidlicovitým rozdvojením smerom na Skuteckého ulicu. Vľavo severný zráz vrchu Urpín s Hronom.